

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНО ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

«Допущено до захисту»
Завідувач кфедри фінансів,
банківської справи та страхування
док. екон. наук, професор
_____ Володимир Сибірцев
« ____ » _____ 202__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
на тему:
«Управління депозитним портфелем комерційного банку»

Виконав: здобувач вищої освіти 2 курсу,
групи
ФС-22М ОПП «Фінанси, банківська справа
та страхування» спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та
страхування»
_____ **Дмитро ШВИРИД**
« ____ » _____ 2024 р.

Керівник роботи: кандидат економічних
наук, доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування
_____ **Вікторія КРАВЧЕНКО**
« ____ » _____ 2024 р.

Рецензент: завідувач кафедри економічної
теорії, маркетингу та економічної
кібернетики, доктор економічних наук,
професор
_____ **Руслана ЖОВНОВАЧ**

Завідувачу кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Володимиру СИБІРЦЕВУ

здобувача вищої освіти економічного
факультету групи ФС-22М

(ОПП «Фінанси, банківська справа та
страхування спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»)

Швирида Дмитра Володимировича

ЗАЯВА

Прошу дозволити мені виконати кваліфікаційну роботу за другим
(магістерським) рівнем вищої освіти на тему: «Управління депозитним
портфелем комерційного банку».

« 30 » червня 2023 р.

(підпис)

Погоджено:

Керівник кваліфікаційної роботи:

(підпис) к.е.н., доцент **Вікторія КРАВЧЕНКО**

« 30 » червня 2023 р.

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування:

(підпис) д-р. екон. наук, професор **Володимир СИБІРЦЕВ**

« 30 » червня 2023 р.

Центральноукраїнський національний технічний університет
Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Ступінь вищої освіти магістр
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма «Фінанси, банківська
справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
Володимир СИБІРЦЕВ

« 04 » вересня 2023 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Швириду Дмитру Володимировичу

(прізвище та ініціали)

1. Тема роботи «Управління депозитним портфелем комерційного банку»

(назва)

2. Керівник роботи Кравченко В.П., к.е.н., доцент

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання роботи до захисту 20.01.2024

4. Мета та завдання кваліфікаційної роботи

Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних підходів та практичного застосування щодо оптимізації структури депозитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк».

Завдання:

- Розглянути теоретико-методичні основи управління депозитним портфелем банку.
- Провести аналітичну оцінку депозитного портфелю в банківській системі.
- Запропонувати напрями підвищення ефективності управління депозитним портфелем

5. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			
3			

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану дослідження	<i>жовтень 2023 р.</i>	
2.	Підбір та вивчення літературних джерел за темою кваліфікаційної роботи	<i>жовтень 2023 р.</i>	
3.	Підготовка та подання керівнику: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - вступу та висновків	<i>листопад 2023 р. листопад 2023 р. листопад 2023 р. грудень 2023 р.</i>	
4.	Подання робочого варіанту роботи керівнику	<i>грудень 2023 р.</i>	
5.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	<i>грудень 2023 р.</i>	
6.	Нормо-контроль секретаря ЕК, перевірка на академічну доброчесність	<i>грудень 2023 р. – січень 2024 р.</i>	
7.	Відгук керівника	<i>грудень 2023 р. – січень 2024 р.</i>	
8.	Рецензування роботи. Підготовка документів, що подаються до ЕК (листи, довідки, інформаційний листок, висновок-виписка, опубліковані статті).	<i>грудень 2023 р. – січень 2024 р.</i>	
9.	Подання роботи завідувачу кафедри на допуск до захисту	<i>січень 2024 р.</i>	
10.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень завідувача кафедри.	<i>січень 2024 р.</i>	
11.	Подання роботи та супровідних документів до ЕК	<i>січень 2024 р.</i>	
12.	Захист роботи	<i>січень 2024 р.</i>	

Дата видачі завдання:

« 04 » вересня 2023 року

(підпис керівника)

Кравченко В.П.

(прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання:

« 04 » вересня 2023 року

(підпис здобувача)

Швирид Д.М.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Швирид Д. В. Управління депозитним портфелем комерційного банку. – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття освітнього рівня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Центральноукраїнський національний технічний університет, Кропивницький, 2024.

У роботі розглянуто сутність, функції депозитного портфеля та сформовано принципи його формування; здійснено аналіз динаміки та структури депозитного портфелю банківських установ України; проведено аналіз фінансової діяльності та депозитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк»; запропоновано напрями підвищення ефективності управління депозитним портфелем.

Приділена увага системи управління депозитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк», напрямам підвищення ефективності управління депозитним портфелем, оцінці депозитним портфелем в банківській системі

Досліджено ефективність формування депозитного портфеля на прикладі АТ КБ "ПриватБанк".

Запропоновано: комплекс методів оцінки управління депозитним портфелем в АТ КБ «ПриватБанк», систему забезпечення якості депозитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» яка складається з трьох блоків, які вирішують питання загроз, ризиків та безпеки, систематизовано чинники які впливають на управління депозитним портфелем банку; з метою зменшення концентрації ризиків у депозитному портфелі та окремих депозитів розроблена таблиця «профілю ризиків».

Ключові слова: депозити, депозитний портфель, фінансовий стан, шляхи оптимізації, вплив чинників, динаміка та структура, методи управління, аналітична оцінка, напрями підвищення ефективності.

ABSTRACT

Shvyryd D. V. Management of the deposit portfolio of a commercial bank. - Manuscript.

Master's thesis for obtaining the Master's degree in the specialty 072 "Finance, banking and insurance". – Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, 2024.

The work examines the essence and functions of the deposit portfolio and outlines the principles of its formation; an analysis of the dynamics and structure of the deposit portfolio of banking institutions of Ukraine was carried out; an analysis of the financial activity and deposit portfolio of JSC CB "PrivatBank" was carried out; directions for improving the efficiency of deposit portfolio management are proposed.

Attention is paid to the deposit portfolio management system of JSC KB "PrivatBank", directions for improving the efficiency of deposit portfolio management, assessment of the deposit portfolio in the banking system

The effectiveness of the formation of the deposit portfolio was studied on the example of JSC CB "PrivatBank".

It is proposed: a complex of deposit portfolio management assessment methods in JSC KB PrivatBank, a system for ensuring the quality of the deposit portfolio of JSC KB PrivatBank, which consists of three blocks that solve the issues of threats, risks and security, systematized factors that affect the management of the bank's deposit portfolio; in order to reduce the concentration of risks in the deposit portfolio and individual deposits, a "risk profile" table was developed.

Keywords: deposits, deposit portfolio, financial condition, ways of optimization, influence of factors, dynamics and structure, management methods, analytical evaluation, directions for improving efficiency.

ЗМІСТ

ВСТУП			
РОЗДІЛ	1	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ДЕПОЗИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ	
	1.1.	Види банківських депозитів та їх особливості	
	1.2.	Сутність та процеси управління депозитним портфелем банку	
	1.3.	Методи управління депозитним портфелем в банку	
РОЗДІЛ	2.	АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ДЕПОЗИТНОГО ПОРТФЕЛЮ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ	
	2.1	Аналіз структури депозитного портфелю банківських установ України	
	2.2.	Аналіз фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»	
	2.3.	Аналіз динаміки та структури депозитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк»	
РОЗДІЛ	3.	НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕПОЗИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ	
	3.1.	Вплив чинників на формування депозитного портфелю в банку	
	3.2.	Шляхи оптимізації системи управління депозитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк»	
ВИСНОВКИ			
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ			

ВСТУП

Актуальність. Фінансова система країни - важливий елемент банківської складової, тому банки повинні проводити ефективну та стійку ресурсну політику для збільшення депозитної бази та підвищення її якості. Основним джерелом формування ресурсної бази комерційних банків є фандрейзинг. Ефективне управління депозитним портфелем є запорукою успішної діяльності банку. Управління депозитним портфелем включає формування оптимальної структури, залучення нових депозитів і збереження існуючих. Останнім часом банки відчують фінансові труднощі через неефективність процесу управління вкладами. Конкуренція між банківськими установами та їх загострення щодо залучення ресурсів із депозитних джерел та формування на їх основі депозитного портфеля потребує постійного моніторингу та вдосконалення. Розробка ефективної депозитної політики дозволить банку залучити достатні обсяги депозитних коштів для реалізації своєї стратегії. Актуальність теми управління депозитним портфелем зумовлена зростанням конкуренції на депозитному ринку та його нестабільністю.

Огляд літератури за темою дослідження. Питання управління депозитною діяльністю банків досліджували у своїх наукових працях Шумило Ю., Журавель В., Третяк О., Кучерявий Ю., Кравченко О., Григорчук Н. та ін. Віддаючи належне праці цих вчених, слід підкреслити, що необхідність дослідження цього питання залишається актуальною. Оскільки проблеми формування депозитного портфеля в банківській системі залишаються невирішеними. Також управління депозитним портфелем в банку має ряд недоліків і потребує вдосконалення його системи.

Об'єктом дослідження є процес управління депозитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк».

Предметом дослідження є теоретико-методологічні підходи до оцінки ефективності управління депозитним портфелем.

Мета та завдання дослідження. Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних підходів та їх практичне застосування до оптимізації структури депозитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк».

Для досягнення поставленої мети були вирішені наступні завдання:

- розглянуто сутність і функції депозитного портфеля та сформовано принципи його формування;
- проаналізовано динаміку та структуру депозитного портфеля банківських установ України.
- проведено аналіз фінансової діяльності та депозитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк»;
- запропоновано напрями підвищення ефективності управління депозитним портфелем.

Методи дослідження. У роботі при виконанні поставлених завдань використані методи дослідження: теоретичне узагальнення, структурно-функціональний, аналітичний, економіко-статистичний, кількісного, якісного порівняння та графічний.

Інформаційна база роботи. Статистичною основою дослідження є статистичні матеріали Національного банку України, Державного комітету статистики України, періодичних видань Національного банку України, річних звітів АТ КБ «ПриватБанк», наукових праць вітчизняних економістів з проблем ресурсне забезпечення українських банків, електронні Інтернет-ресурси про діяльність українських банків.

Наукова новизна роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичному вирішенні комплексу питань щодо оцінки ефективності формування депозитного портфеля на прикладі АТ КБ «ПриватБанк». У ході дослідження були отримані такі результати:

- систематизовано фактори, що впливають на управління депозитним портфелем банку;
- з метою зниження концентрації ризиків у депозитному портфелі та вкладах фізичних осіб розроблено таблицю «профілю ризику»;

- запропоновано комплекс методів оцінки управління депозитним портфелем в АТ КБ «ПриватБанк».

- запропоновано систему забезпечення якості депозитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк», яка складається з трьох блоків, що стосуються питань загроз, ризиків та безпеки.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені рекомендації дозволять АТ КБ «ПриватБанк» оцінити ефективність процесу управління депозитним портфелем та своєчасно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, зменшуючи концентрацію ризиків у депозитному портфоліо та ймовірність їх виникнення.

Публікації. Результати дослідження апробовано на Міжнародній науковій інтернет-конференції на тему: «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення», випуск 84, листопад 2023 р., м. Тернопіль.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ДЕПОЗИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

1.1. Види банківських депозитів та їх особливості

Основна частина ресурсів банку формується шляхом залучення коштів клієнтів на депозитні рахунки, а їх обсяг, у свою чергу, залежить від ефективно спланованої політики банку. Від обсягу залежить структура залучених банківською установою коштів і можливість проведення активних операцій.

Банківські депозити є одним із основних фінансових інструментів, що надають клієнтам можливість зберігати та нарощувати свої фінансові ресурси. Найбільш значущим і важливим джерелом формування та зростання ресурсної бази комерційних банків є депозитні операції.

Депозитні операції — це пасивні операції банків із залучення грошових коштів юридичних і фізичних осіб у національній та іноземній валютах у формі вкладів шляхом зарахування їх на відповідні рахунки на певних умовах.

Суб'єктами депозитних операцій є діючі комерційні банки як позичальники, так і власники коштів, що виступають у ролі кредиторів.

Об'єктами депозитних операцій є кошти, що передаються комерційному банку на умовах, визначених двостороннім договором.

Для диверсифікації депозитного портфеля банки залучають різні види вкладів. Незалежно від мети аналізу чи дослідження деякі вчені дають різні визначення поняття банківського вкладу.

Науковці та експерти слушно зазначають: «формування депозитного портфеля банківських установ має велике значення для їх ефективної діяльності». Як правило, такий портфель формується за рахунок депозитів населення і забезпечує фінансову стійкість і стабільність банків.

Депозити не лише розкривають зміст діяльності банківських установ як посередників у залученні коштів на кредитному ринку, а й дають змогу зберегти та розширити клієнтську базу банку.

Депозитна діяльність відіграє значну роль не тільки в банківській діяльності, а й стимулює збільшення інвестиційних ресурсів. Депозитна діяльність банків пов'язана насамперед із забезпеченням стабільної ресурсної бази.

Така діяльність передбачає тимчасове залучення вільних коштів населення на платній та безстроковій основі для створення власних кредитних ресурсів з метою забезпечення конкурентних переваг банківської установи на фінансовому ринку.

Ресурси, сформовані в результаті депозитної діяльності банку, є джерелом накопичених ресурсів у банківській системі.

У банківській практиці вклади класифікують за різними ознаками, наприклад [8]:

1. За категоріями вкладників:

- депозити суб'єктів господарювання;
- вклади фізичних осіб;
- депозити банків.

2. За способом реєстрації:

- іменні вклади;
- депозити на пред'явника.

3. За терміном погашення:

- вклади до запитання;
- вклади на визначений строк (строкові вклади).

За категоріями вкладників вклади комерційних банків поділяються на вклади суб'єктів підприємницької діяльності, вклади фізичних осіб, вклади банків.

Депозити юридичних осіб — кошти, розміщені юридичними особами в банках на строкові вклади або вклади до запитання.

Корпоративні депозити мають такі особливості:

- вони можуть бути в гривнях або в іншій валюті;

- строк вкладів суб'єктів господарювання може коливатися від 1 дня до 5 років;

- вклади суб'єктів господарювання можуть бути процентними та безпроцентними.

Корпоративні депозити є важливим джерелом ресурсів для комерційних банків. Вони дозволяють банкам задовольняти потреби підприємств і організацій у фінансових ресурсах, а також отримувати прибуток від надання депозитних послуг [12].

Депозити фізичних осіб: «це кошти, які фізичні особи розміщують у банках на строкових вкладах або вкладах до запитання».

Депозити фізичних осіб мають такі особливості:

- можуть бути в гривні або іноземній валюті;
- строк вкладів фізичних осіб може коливатися від 1 дня до 5 років;
- вклади фізичних осіб можуть бути як процентними, так і безпроцентними.

Роздрібні депозити є найбільшим джерелом ресурсів для комерційних банків. Вони дозволяють банкам задовольняти потреби населення у фінансових ресурсах і отримувати прибуток від надання депозитних послуг.

Банківські депозити - це кошти, які банки розміщують в інших банках на строкових вкладах або вкладах до запитання.

Банківські вклади мають такі особливості:

- можуть бути в гривні або іноземній валюті;
- термін погашення банківських вкладів може коливатися від 1 дня до 5 років;
- банківські вклади можуть бути як процентними, так і безпроцентними.

Класифікацію банківських депозитів наведено в таблиці 1.1.

Кожен з типів депозитів, наведених у таблиці, має свої переваги та недоліки. Наприклад, недоліком вкладів до запитання для банку є нестабільність їх розміру, що в першу чергу обмежує їх використання банком

для кредитно-інвестиційних операцій, тому власникам поточних рахунків виплачуються або низькі відсотки, або взагалі відсутні.

За відсутності виплати вкладів до запитання банки намагаються стимулювати зростання поточних вкладів шляхом надання додаткових послуг, залучення клієнтів, підвищення якості обслуговування.

Банківські депозити використовуються для забезпечення ліквідності банківської системи. Вони дозволяють банкам отримувати доступ до тимчасово вільних коштів інших банків, що дозволяє їм виконувати свої зобов'язання перед вкладниками та іншими кредиторами.

Порівняльна характеристика вкладів за категоріями вкладників наведена в таблиці 1.2 [2].

Таблиця 1.2

Порівняльна характеристика депозитів за категоріями депонентів

Категорія депонента	Валюта	Строк зберігання	Дохідність
Суб'єкти господарської діяльності	Гривня, іноземна валюта	Від 1 дня до 5 років	Відсоткова, безвідсоткова
Фізичні особи	Гривня, іноземна валюта	Від 1 дня до 5 років	Відсоткова, безвідсоткова
Банки	Гривня, іноземна валюта	Від 1 дня до 5 років	Відсоткова

Джерело: складено автором на основі [2]

Розглянемо депозити за способом їх оформлення.

Номінальні депозити - це депозити, зроблені на ім'я конкретного вкладника. При оформленні іменного вкладу вкладник надає банку паспортні дані або інші документи, що посвідчують його особу.

Іменні вклади мають такі особливості:

- вони можуть бути строковими або на вимогу;
- іменні вклади можуть бути процентними та безпроцентними;
- документи на іменний вклад зберігаються в банку;
- кошти з іменного вкладу виплачуються лише за пред'явленням документів, що посвідчують особу вкладника [43].

Іменні депозити безпечніші, ніж депозити на пред'явника. Це пов'язано з тим, що для отримання коштів з іменного вкладу вкладнику необхідно надати документи, що підтверджують його особу. Це ускладнює доступ сторонніх осіб до коштів.

Вклади на пред'явника - це вклади, які не зареєстровані на конкретного вкладника. При оформленні вкладу на пред'явника вкладник не надає банку паспортні дані чи інші документи, що посвідчують його особу.

Вклади на пред'явника мають такі особливості:

- це можуть бути строкові депозити або депозити до запитання;
- депозити на пред'явника можуть бути процентними та безпроцентними;
- документи на вклади на пред'явника в банку не зберігаються;
- кошти вкладів на пред'явника виплачуються будь-якій особі, яка пред'явила депозитний сертифікат.

Депозити на пред'явника менш безпечні, ніж іменні депозити. Це пов'язано з тим, що для зняття коштів із вкладу на пред'явника не потрібні документи, що посвідчують особу. Це може призвести до несанкціонованого доступу до коштів сторонніх осіб.

Порівняльна характеристика родовищ за способом обліку представлена в таблиці 1.3 [44].

Таблиця 1.3

Порівняльна характеристика депозитів за способом оформлення

Ознака	Іменні депозити	Депозити на пред'явника
Оформлення	На конкретного вкладника	Не оформлені на конкретного вкладника
Документи	Зберігаються в банку	Не зберігаються в банку
Виплата коштів	На підставі документів, що підтверджують особу вкладника	Будь-якій особі, яка пред'явить депозитний сертифікат
Безпека	Більш безпечні	Менш безпечні

Джерело: складено автором на основі [44]

Остаточна класифікація депозитів здійснюється за строком погашення.

Депозити до запитання – це депозити, які можна зняти в будь-який час без повідомлення банку.

Вклади до запитання мають такі особливості:

- не мають фіксованого терміну погашення;
- депозити до запитання можуть бути процентними та безпроцентними;
- вклади до запитання більш мобільні, ніж строкові.

Депозити до запитання є хорошим варіантом для вкладників, яким потрібен доступ до своїх коштів у будь-який час. Вони також можуть бути хорошим варіантом для вкладників, які шукають депозит із низьким ризиком [15].

Строкові вклади - це вклади, які вкладник погоджується зберігати в банку протягом певного часу.

Строкові вклади мають такі особливості:

- мають встановлений термін зберігання;
- строкові вклади можуть бути як процентними, так і безпроцентними;
- строкові депозити менш мобільні, ніж депозити до запитання.

Строкові депозити є хорошим варіантом для вкладників, які шукають депозит із високою нормою прибутку. Вони також можуть бути хорошим варіантом для вкладників, які планують накопичити певну суму грошей за певний період часу.

Порівняльну характеристику депозитів за строками погашення наведено в таблиці 1.4 [24].

Таблиця 1.4.

Порівняльна характеристика депозитів за строками використання

Ознака	Депозити до запитання	Строкові депозити
Строк зберігання	Нефіксований	Фіксований
Дохідність	Може бути нижчою	Може бути вищою
Мобільність	Більш мобільні	Менш мобільні

Джерело: складено автором на основі [24]

Залежно від умов депозитів їх також можна класифікувати на:

- накопичувальні депозити - це вклади з можливістю поповнення, але без можливості часткового зняття;

- ощадні вклади — банківські вклади без можливості поповнення та часткового зняття;

- універсальні депозити — депозити з можливістю поповнення та часткового зняття.

Основною перевагою вкладів є Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО), який гарантує повернення вкладів та поточних рахунків фізичних осіб та ФОП у разі банкрутства. Ощадбанк не є учасником ФГВФО, тому його вклади гарантовані державою без обмеження суми.

ФГВФО відшкодовує лише кошти на гривневих та валютних вкладах/рахунках, до 200 тис. грн на одну особу в одному банку.

Таким чином, кожна характеристика депозитів має свої особливості, які необхідно враховувати при формуванні депозитного портфеля банку.

Депозитний портфель банку: «сукупність усіх вкладів, розміщених фізичними та юридичними особами в цьому банку». Він складається з депозитів різних видів, строків і валют [16].

Депозитний портфель є важливим джерелом фінансування банку. Використовується для надання позик, інвестування в цінні папери та інші активи. Банки прагнуть диверсифікувати свій депозитний портфель за видами, строками погашення та валютами. Це дозволяє їм знизити ризики, пов'язані з можливим впливом вкладів. Для вкладників розміщення депозиту в банку — спосіб зберегти свої кошти та отримати прибуток.

1.2. Сутність та процеси управління депозитним портфелем банку

Депозитний портфель є важливою складовою ресурсної бази банківської установи. Депозитний портфель - це сукупність коштів на депозитних рахунках клієнтів, залучених банком на договірних засадах.

Формування депозитного портфеля слід розглядати як безперервний циклічний процес, що складається з таких основних етапів

- аналіз - вивчення «поведінки» коштів на рахунках клієнтів;
- планування - орієнтація на залучення певних груп клієнтів і типів вкладів;
- робота по залученню клієнтів - впровадження нових продуктів, гнучка тарифна політика та індивідуальна робота з клієнтами;
- контроль.

Депозитний портфель може включати різні види активів, але основну його частину складають кошти, які клієнти вкладають на свої рахунки в банку. Це можуть бути як поточні, так і депозитні рахунки, де клієнти залишають свої кошти на певний період часу для отримання відсотків. Банк, зі свого боку, використовує ці кошти для надання кредитів та виконання інших операцій для заробітку [17].

Депозитний портфель банку включає не лише кошти клієнтів, а й інші фінансові інструменти, такі як облігації, акції, депозитні сертифікати та інші цінні папери. Така різноманітність дозволяє банку диверсифікувати свої активи та забезпечити більшу стійкість до ризиків. Крім того, включення різноманітних фінансових інструментів до депозитного портфеля дозволяє банку максимізувати прибутковість та оптимізувати співвідношення ризик-прибутковість.

Важливою складовою депозитного портфеля є також кредитні операції, такі як надання кредитів і авансів різним суб'єктам, таким як компанії, фізичні особи чи інші банки. Банк надає кредити на умовах повернення з відсотками, що також впливає на його депозитний портфель. Управління ризиками в кредитуванні є важливою частиною діяльності банку, оскільки дозволяє підтримувати стабільність свого фінансового становища [17].

Депозитний портфель банку включає різноманітні фінансові інструменти для забезпечення ліквідності. Банк повинен бути готовий негайно задовольнити потреби своїх клієнтів у готівці, тому важливо мати достатній

обсяг ліквідних активів, таких як резервні фонди або короткострокові цінні папери. Це забезпечує стабільність банківської системи та довіру населення до фінансових установ.

Ще однією важливою частиною депозитного портфеля є управління активами та пасивами банку. Банк повинен збалансувати свої активи та пасиви, щоб забезпечити стійкість і максимізувати прибутковість. Управління активами включає вибір об'єктів інвестування, розподіл коштів між різними видами активів, оцінку ризиків і доходів [29].

Управління депозитним портфелем банку (табл. 1.4) визначає стратегічні напрями його фінансової діяльності, спрямовані на оптимізацію взаємодії з депозитами та ефективне використання фінансових ресурсів. Його суть полягає у збалансованому управлінні різними видами вкладів для досягнення максимальної прибутковості та забезпечення ліквідності банку.

Процес управління аналізує потреби клієнтів і ринкові умови для визначення оптимальних типів депозитів, які відповідають вимогам різних груп клієнтів. Формується різноманітний портфель депозитів з урахуванням різних строків, типів та умов для забезпечення балансу між ризиком і доходністю.

Важливим кроком є визначення конкурентоспроможних процентних ставок, які залучатимуть клієнтів та забезпечуватимуть стабільне залучення депозитів. Банк також працює над забезпеченням ліквідності депозитного портфеля та має вирішити проблему стимулювання збереження та збільшення обсягів депозитів [33].

Управління депозитним портфелем стає найважливішим елементом фінансової стратегії банку в умовах постійної динаміки фінансового ринку, де баланс між розвитком і стійкістю визначає його успішність у досягненні стратегічних цілей.

Процес формування та оптимізації депозитного портфеля є складною та стратегічною діяльністю банків, спрямованою на забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами. Цей процес передбачає аналіз потреб

клієнтів, розробку стратегії залучення депозитів і створення різноманітного портфеля на основі ринкових умов.

1.3. Методи управління депозитним портфелем в банку

Управління депозитним портфелем – це комплекс заходів, спрямованих на формування та управління ресурсною базою банку за рахунок коштів, розміщених вкладниками. Ефективне управління депозитним портфелем дозволяє банку забезпечити його фінансову стійкість та отримувати прибуток від надання депозитних послуг [5].

Методичні підходи до формування та управління депозитним портфелем у банку складаються з кількох основних етапів. Спочатку для визначення стратегії аналізуються ринкові умови та потреби клієнтів. Далі важливо створити різноманітність депозитних продуктів, диференціюючи їх за умовами, видами.

Оптимізація структури депозитного портфеля передбачає диверсифікацію на різні категорії депозитів з урахуванням різних ризиків. Управління ризиками включає аналіз кредитних і валютних ризиків і визначення стратегій їх пом'якшення. Встановлення конкурентоспроможних процентних ставок є ключовим елементом залучення та утримання клієнтів.

Крім того, консультування клієнтів і стратегії лояльності відіграють важливу роль у взаємодії з вкладниками та збереженні їх лояльності. Усі ці підходи взаємодіють, щоб допомогти створити ефективний та стабільний депозитний портфель, який відповідає потребам клієнтів, оптимізує ризики та забезпечує фінансову стабільність банку.

Сучасні технології депозитного менеджменту та аналізу ризиків у банківському секторі визначають новий рівень ефективності та інноваційності фінансового менеджменту. Цифрові банківські платформи та мобільні додатки дозволяють клієнтам легко та зручно взаємодіяти зі своїми депозитами, надаючи доступ через онлайн-канали.

Інтернет-банкінг забезпечує безпечний доступ до депозитів через Інтернет, а автоматизовані системи управління ризиками допомагають ефективно виявляти та оцінювати ризики депозитних операцій. Використання аналітики великих даних, штучного інтелекту та машинного навчання дозволяє автоматизувати аналіз ризиків і робити точні прогнози [12].

Технології блокчейну забезпечують безпеку та прозорість транзакцій, а кібербезпека є важливим аспектом захисту від кіберзагроз і шахрайства. Використання хмарних технологій дозволяє ефективно зберігати та обробляти великі обсяги даних.

Технології аналізу тексту та аналізу настроїв допомагають визначити можливі ризики та врахувати настрої клієнтів. Загалом сучасні технології дозволяють банкам забезпечувати високий рівень сервісу та безпеки, ефективно управляти депозитним портфелем та мінімізувати фінансові ризики.

Вплив нормативів і стандартів на управління депозитним портфелем є суттєвим фактором, який визначає стратегію та дії банку у фінансовому секторі. Законодавча база встановлює стандарти, які обґрунтовують вимоги до різних аспектів управління депозитами.

Вимоги до капіталу та резервів встановлюють фінансові обмеження для банку, що впливає на його здатність залучати депозити та управляти ними. Нормативні обмеження та ліміти, встановлені регулюючими органами, забезпечують основу для розміру та умов депозитів.

Встановлені законодавством вимоги до ліквідності визначають необхідність забезпечення банком достатньої ліквідності для виконання своїх зобов'язань. Процентні ставки за депозитами можуть бути обмежені регуляторами, що впливає на цінову стратегію та прибутковість [2].

Вимоги до звітності встановлюють обов'язкові стандарти розкриття інформації про управління депозитним портфелем, забезпечення прозорості та підзвітності. Стандарти ризику, встановлені регуляторами, визначають

підходи до управління різними типами ризиків, такими як кредитний ризик і ризик ліквідності.

Заходи по боротьбі з відмиванням грошей встановлюють процедури для виявлення та запобігання незаконним фінансовим операціям, які можуть вплинути на вибір і обслуговування депозитів. Захист прав споживачів, закріплений у стандартах, визначає права та гарантії для клієнтів банку, що впливає на їх довіру та відносини з установою.

Аудит депозитного портфеля (табл. 1.6) – комплекс заходів, спрямованих на оцінку ефективності управління депозитним портфелем. Аудит депозитного портфеля проводиться періодично та у разі виникнення кризових ситуацій.

Ефективне управління депозитним портфелем є важливим фактором забезпечення фінансової стабільності банку. Банки мають використовувати ефективні методологічні підходи та інструменти управління депозитним портфелем для залучення достатніх обсягів депозитних коштів на конкурентних умовах та зниження ризиків депозитної діяльності [16].

Механізм управління депозитним портфелем банку – це обґрунтована та гнучка система стратегічних і тактичних управлінських рішень і відповідних заходів щодо визначення складу та технології залучення банком депозитних ресурсів за умови забезпечення високого рівня конкурентоспроможності, прибутковості та ліквідності.

Висновки по 1 розділу

1. Депозити фізичних осіб є найбільшим джерелом ресурсів для комерційних банків. Вони дозволяють банкам задовольняти потреби населення у фінансових ресурсах і отримувати прибуток від надання депозитних послуг.

2. У статті проаналізовано класифікацію банківських депозитів та визначено їх переваги та недоліки. Основним недоліком депозитів до

запитання для банку є нестабільність їх розміру, що в першу чергу обмежує можливість їх використання банком для здійснення кредитно-інвестиційних операцій, тому власникам поточних рахунків відсотки або невисокі, або взагалі відсутні.

3. Банківські депозити використовуються для забезпечення ліквідності банківської системи. Вони дозволяють банкам отримувати доступ до тимчасово вільних коштів інших банків, що дозволяє їм виконувати свої зобов'язання перед вкладниками та іншими кредиторами.

4. Таким чином, кожна характеристика депозитів має свої особливості, які необхідно враховувати при формуванні депозитного портфеля банку.

5. Банки прагнуть диверсифікувати свій депозитний портфель за типом, строком погашення та валютою. Це дозволяє їм знизити ризики, пов'язані з можливим впливом вкладів. Для вкладників розміщення вкладу в банку – це спосіб зберегти свої кошти та отримати прибуток.

6. Управління депозитним портфелем банку визначає стратегічні напрями його фінансової діяльності, спрямовані на оптимізацію взаємодії з депозитами та ефективне використання фінансових ресурсів. Його суть полягає у збалансованому управлінні різними видами вкладів для досягнення максимальної прибутковості та забезпечення ліквідності банку.

7. Процес формування та оптимізації депозитного портфеля є складною та стратегічною діяльністю банків, спрямованою на забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами. Цей процес передбачає аналіз потреб клієнтів, розробку стратегії залучення депозитів і створення різноманітного портфеля на основі ринкових умов.

8. Сучасні технології управління депозитами та аналізу ризиків у банківському секторі визначають новий рівень ефективності та інноваційності фінансового менеджменту. Цифрові банківські платформи та мобільні додатки дозволяють клієнтам легко та зручно взаємодіяти зі своїми депозитами, надаючи доступ через онлайн-канали.

9. Ефективне управління депозитним портфелем є важливим фактором забезпечення фінансової стійкості банку. Банки повинні використовувати ефективні методологічні підходи та інструменти управління депозитним портфелем для залучення достатніх обсягів депозитів на конкурентних умовах та зниження ризиків депозитної діяльності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ДЕПОЗИТНОГО ПОРТФЕЛЮ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ

2.1. Аналіз структури депозитного портфелю банківських установ України

Обсяг зобов'язань платоспроможних банків перевищив показники 2021 року на 18,8% (на 7,5% за курсом, зафіксованим на початок року). Рахунки клієнтів залишалися основним джерелом фінансування банків. До кінця року їх частка зросла до 87,9%. Станом на 2021 рік спостерігається тенденція зростання депозитів у депозитному портфелі українських банків [23].

У червні 2022 року загальний депозитний портфель у банківській системі збільшився на 24,6 млрд грн (3,2%) і становив 785,2 млрд грн. Депозитний портфель у національній валюті збільшився на 5,4%, а саме на 27,8 млрд грн, і становив 537,2 млрд грн. Що стосується заощаджень в іноземній валюті, то тенденція відтоку депозитів продовжилася. Як і в попередні місяці, українці забирають з банків свої депозити в доларах і євро. Депозитний портфель в іноземній валюті скоротився на \$11 млн (1,3%) до \$8,47 млрд. Дохідність банківських заощаджень зросла як у гривні, так і в іноземній валюті. Значніше зросли депозити в гривні – на 1,2 п.п., до 7,6% річних [16].

У травні сума вкладів українських компаній у банках майже досягла довоєнного рівня – понад 726 млрд грн проти 755,7 млрд грн у січні [21].

Загалом обсяг депозитів у корпоративному сегменті за місяць зріс на 1% і склав 726 млрд грн. Це відбулося за рахунок зростання депозитів в іноземній валюті на 4%. У гривневому перерахунку у квітні це становило 204 млрд грн проти 212 млрд грн у травні. За даними Національного банку, у травні на банківських рахунках зберігалось 726 млрд грн (рис. 2.1) [53].

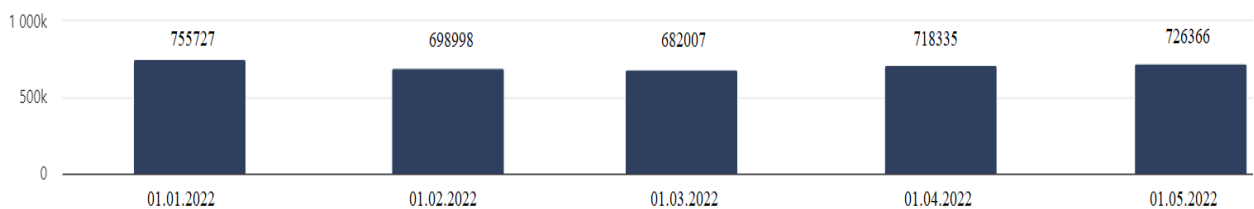


Рис. 2.1. Сума депозитів українських компаній в банках

Джерело [53]

За даними НБУ, у січні 2022 року депозити юридичних осіб становили 755,7 млрд грн, у лютому – 698,9 млрд грн, у березні – 682 млрд грн, у квітні – 718,3 млрд грн, у травні – 726,3 млрд грн. Резонансне рішення НБУ підвищити облікову ставку в 2,5 рази, до 25%, змусило банки переглянути процентну політику. Середня ставка за депозитами в іноземній валюті зросла на 0,1 процентного пункту до 0,8% річних [53].

За оперативними даними НБУ, на кінець минулого 2022 року депозити юридичних осіб і населення в усіх валютах досягли 2 трлн 393 млрд грн. За рік депозити зросли на 26%, або на 499 млрд грн. Зокрема, депозити в національній валюті зросли на 35% (+424 млрд грн) до 1628 млрд грн. Депозити в іноземній валюті зросли на 12% (+\$2 млрд) до \$19,2 млрд. Депозити юридичних осіб зростали в 2,5 рази швидше, ніж депозити населення [52].

Збільшення депозитної бази сприяло продовженню позитивних тенденцій фондування та ліквідності банківської системи, посиленню її стійкості та сприянню відновленню кредитування економіки.

У 2022 році депозити бізнесу та населення зросли на чверть-півтрильйона гривень. За оперативними даними НБУ, на кінець 2022 року депозити юридичних і фізичних осіб у всіх валютах досягли 2393 млрд грн. За рік вони зросли на 26%, або на 499 млрд грн, у тому числі (рис. 2.2) [23]:



Рис. 2.2. Динаміка депозитів у національній валюті, млрд грн

Джерело [23]

- Депозити в національній валюті зросли на 35% (+424 млрд грн) до 1628 млрд грн.

- Депозити в іноземній валюті зросли на 12% (+\$2 млрд) до \$19,2 млрд.

Депозити юридичних осіб зростали у 2,5 раза швидше, ніж депозити населення (рис. 2.3).



Рис. 2.3. Динаміка депозитів у іноземній валюті, млрд дол

Джерело [23]

Підсумки першого півріччя 2023 року свідчать про те, що банківська система України продовжувала ставати більш ліквідною та прибутковою. Найкраще показали банки, які віддали перевагу депозитним сертифікатам НБУ.

На 10 найбільших збирачів вкладів фізичних осіб припадає 86,8% вкладів населення, на Приватбанк і Ощадбанк – 53%. Решта 57 – інші українські банки.

Топ-10 банків за депозитами фізичних осіб за 10 місяців 2022 року виглядає так [47]:

1. Приватбанк - 307,7 млрд грн;
2. Ощадбанк - 151,7 млрд грн;
3. Райффайзен Банк - 52,5 млрд грн;
4. Універсал Банк (monobank) - 44,1 млрд грн;
5. Альфа-Банк - 42,4 млрд грн;
6. ПУМБ - 36,4 млрд грн;
7. Укрсиббанк - 33,9 млрд грн;
8. Укрексімбанк - 31,5 млрд грн;
9. Укргазбанк - 31,1 млрд грн;
10. ОТП Банк - 23,7 млрд грн.

ТОП-19 банків з найнадійнішими та найпривабливішими депозитами за підсумками 1 півріччя 2023 року:

АТ "КРЕДОБАНК"

АТ "РАЙФФАЙЗЕН БАНК"

АТ "УКРСИББАНК"

АТ «КБ «ПРИВАТБАНК»

У 2022 році скоротилися строкові депозити – ядро грошових ресурсів банків. У НБУ повідомляли, що до війни вони становили 43% усіх зібраних коштів, а на початок листопада 2022 року впали до 35%. Значну частину надходжень банків (у тому числі найбільших) становили кошти до запитання на поточних/карткових рахунках. При цьому кошти суб'єктів господарювання в банках у квітні зросли на 4,1%, або на 40,61 млрд грн, до 1 трлн 19,52 млрд грн, а кошти фізичних осіб зросли на 0,3%, або на 2,95 млрд грн, до 947,52 млрд грн. [52].

Платоспроможні банки України за січень-квітень 2023 року отримали 44 млрд грн чистого прибутку проти 7,43 млрд грн чистого збитку за аналогічний період 2022 року. За даними НБУ, у квітні чистий прибуток банків становив 9,94 млрд грн, порівняно з 12,58 млрд грн у березні.

За перші чотири місяці 2023 року банки збільшили чистий процентний дохід на 41,5% у річному обчисленні до 61,41 млрд грн, а чистий комісійний – на 28,9% до 16,96 млрд грн. У квітні порівняно з березнем чистий процентний дохід скоротився на 3,6% до 15,2 млрд грн, а чистий комісійний дохід – на 19,3% до 3,96 млрд грн. [52].

На прибутковість банків також впливає позитивний результат валютних операцій, який за аналогічний період цього року досяг 11,19 млрд грн, тоді як за аналогічний період минулого року він був від'ємним - 0,37 млрд грн. Однак у квітні ця стаття доходів скоротилася до 1,05 млрд грн з 5,49 млрд грн у березні. Водночас у квітні банки розформували 0,45 млрд грн резервів – перший такий місяць з початку війни. Загалом за чотири місяці поточного року відрахування до резервів становили лише 3,36 млрд грн проти 32,73 млрд грн за чотири місяці минулого року [52].

Нацбанк констатує, що рентабельність власного капіталу сектору на 1 травня 2023 року склала 55,7% проти -9,5% рік тому. Нарахований у січні-квітні 2023 року податок на прибуток – 8,52 млрд грн – перевищив відповідний річний показник історично найприбутковішого 2021 року, зазначив регулятор [16].

У структурі активів і пасивів у квітні вкладення банків у цінні папери та довгострокові активи після запровадження тримісячних депозитних сертифікатів під 25% річних зросли на 7,9%, або на 78,5 млрд грн, до 1 трлн грн 71,6 млрд, і вперше принаймні з 2016 року перевищив кредити клієнтам. Останній у квітні зменшився на 1%, або на 9,6 млрд грн, до 992,19 млрд грн, у тому числі на 1,1%, або на 8,52 млрд грн, до 764,19 млрд грн, на 0,2%, або на 0,42 млрд грн, до 205,92 млрд грн. суб'єктам господарювання. [52].

Загалом з початку 2023 року корпоративні клієнти збільшили вклади в банках на 14,6%, або на 130 млрд грн, фізичні особи – на 1,5%, або на 14,28 млрд грн. [16].

Збільшення депозитної бази зумовило продовження позитивних тенденцій фондування та ліквідності банківської системи, посилення її стійкості та сприяло відновленню кредитування економіки.

Завдяки докладеним зусиллям банки зберегли довіру вкладників, що сприяло припливу коштів населення та підтримці високого рівня ліквідності в секторі.

2.2. Аналіз фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»

У 2022 році АТ КБ «ПриватБанк» залишився прибутковим та фінансово стабільним банком, хоча чистий прибуток знизився на 14% до 30,20 млрд грн порівняно з 2021 роком. Це найвищий результат всього банківського сектору України, загальний прибуток якого у 2022 році склав грн. 24,7 мільярда. При розмірі регулятивного капіталу 54,5 млрд грн коефіцієнт достатності капіталу становив 23,8% (при нормативному значенні 10%). Висока довіра клієнтів та зростання коштів забезпечили високий рівень ліквідності. Коефіцієнт покриття ліквідністю LCR для всіх валют склав 311% (при нормативному значенні 100%) [11].

Динаміка прибутку та чистої рентабельності за 2015-2022 роки наведена на рис. 2.1.

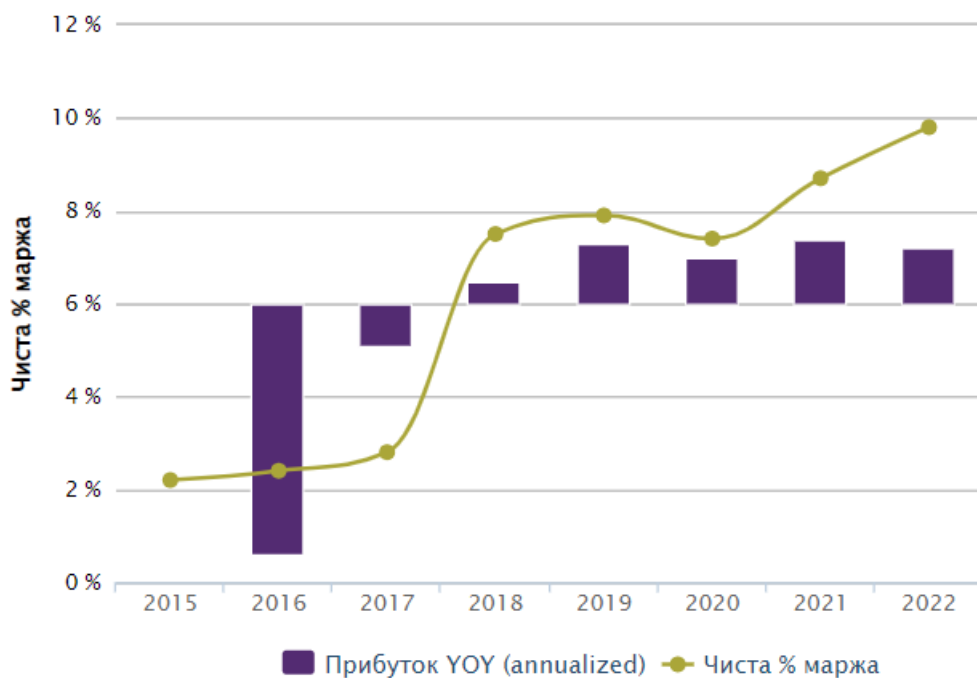


Рис. 2.1. Динаміка прибутку і чистої маржі станом на 2015-2022 рр
Джерело [2]

Кількість активних клієнтів Приват24 з початку війни зросла на 11% до 13,1 млн, а кількість активних клієнтів Приват24 бізнес – на 29% до 462 тисяч. Обсяг безготівкових операцій у мережі POS-терміналів зріс на 17% порівняно з 2021 роком до 551 млрд грн на тлі зростання загального рівня cashless в країні як більш швидкого та безпечного способу оплати. Кількість активних POS-терміналів склала 223 тис., у тому числі 7,2 тис. із додатком для смартфона «Термінал», який допоміг суб'єктам малого бізнесу приймати платежі за відсутності електроенергії. Загалом чистий комісійний дохід порівняно з 2021 роком знизився на 12% до 20,4 млрд грн.

Станом на 2022 рік активи банку зросли в 1,4 раза, кредити юрособам також зросли вдвічі. Це слід визнати позитивним у діяльності банку (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Активи АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 рр.

Активи (тис. грн.)	2020	2021	2022	Відхилення 2020-2022
Грошові кошти та еквіваленти	27 029 630	28 117 656	40 566 774	+13 537 144
Кредити юридичних осіб	14 502 070	18 537 708	28 194 454	+13 692 384

Кредити фізичних осіб	42 302 983	51 655 322	43 221 999	+ 919 016
Активи	386 939 574	407 256 669	549 738 551	+162 798 977

Джерело [33]

Аналіз зобов'язань банку за 2022 рік показав, що кошти банку зменшилися на 1 914 тис. грн, депозити юридичних осіб зросли на 46 090 495 тис. грн або в 1,5 рази, депозити фізичних осіб зросли на 108 894 171 тис. грн або в 1,5 рази, власний капітал збільшився на 4 015 612 грн. тис. або в 1,1 раза. Аналіз пасивної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» встановив, що формування ресурсної бази слід визнати ефективним, оскільки в банку відбувається зростання вартості власного капіталу, що в кінцевому підсумку впливає на підвищення фінансової стійкості.

Зобов'язання АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки наведено на рис. 2.3.

Таблиця 2.3

Пасиви АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 рр

Пасиви (тис. грн.)	2020	2021	2022	Відхилення 2020-2022
Кошти банків	2 243	2 532	329	-1914
Депозити юридичних осіб	84 236 876	95 089 824	130 327 371	+46 090 495
Депозити фізичних осіб	225 042 942	226 373 290	333 937 113	+108 894 171
Власний капітал	53 827 633	66 614 525	57 843 245	+4 015 612

Джерело [33]

Банк має 25 678 900 активних клієнтів.

У сфері депозитів банк управляє депозитами на загальну суму 1 123 456 млрд грн, у тому числі депозити фізичних осіб – 890,123 млрд грн і депозити юридичних осіб – 233,333 млрд грн. 2.1.

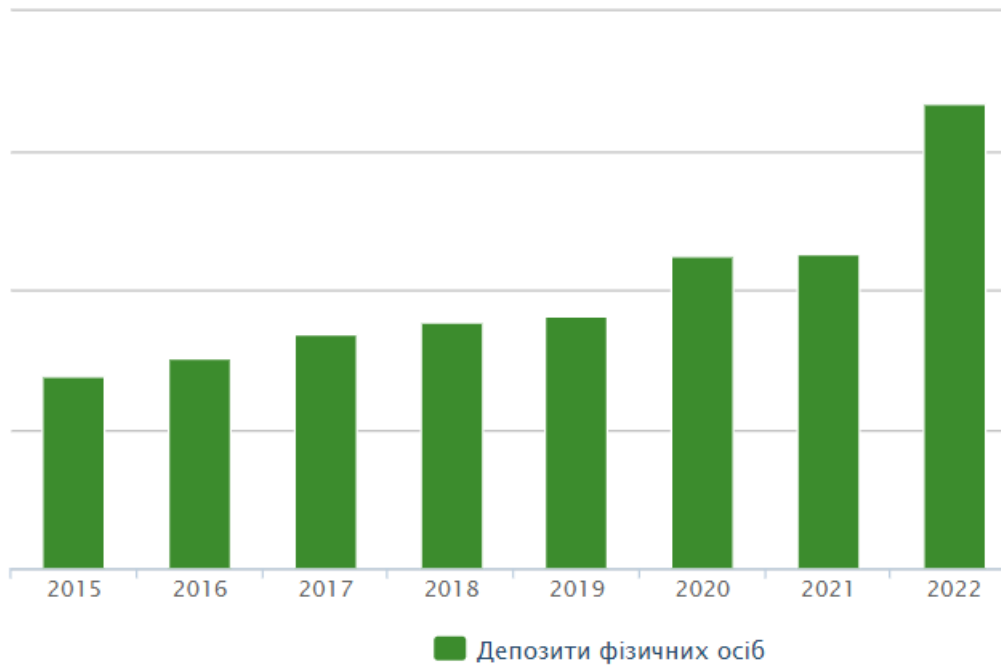


Рис. 2.1. Динаміка депозитів фізичних осіб АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 рр.

Джерело [33]

Загальний кредитний портфель банку оцінюється в 987,654 млрд грн. З них кредити фізичним особам становлять 678,9 млрд грн, кредити юридичним особам – 308,754 млрд грн.

За результатами діяльності банку його частка на ринку за активами становить 25%, за депозитами – 30%, за кредитами – 20%. Таке комплексне уявлення про фінансовий стан і діяльність банку дозволяє оцінити його ринкову позицію та ступінь його конкурентоспроможності.

За даними міжнародного рейтингового агентства FitchRatings рейтинги банку у 2022 році встановлено на такому рівні (табл. 2.1) [23]:

Станом на 31.12.2023р. Міжнародне рейтингове агентство Moody's змінило рейтинг кредитоспроможності АТ "ПриватБанк" на Са з Саа3 через зниження рейтингу незабезпеченого боргу України. Це зниження пов'язане з наслідками війни з Росією, які, ймовірно, створять довгострокові проблеми для економіки та державних фінансів України [14].

Сьогодні АТ КБ «ПриватБанк» проводить послідовну політику зміцнення стабільності та підвищення якості обслуговування та пропонує громадянам України понад 150 видів послуг. На підставі ліцензії Національного банку України № 22 від 29.07.09 р. банк здійснює такі операції [33]:

- прийом вкладів від юридичних та фізичних осіб;
- відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів;
- розміщення позикових коштів від свого імені на власних умовах та на власний ризик.

За вітчизняними рейтингами кредитна організація займає перше місце за розміром активів. При цьому на його частку припадає третина загальних банківських активів України, а його активними клієнтами є понад 60% населення. Крім того, АТ КБ «ПриватБанк» – єдиний вітчизняний банк, який входить до топ-100 найбільших банків світу та станом на листопад 2021 року займає 59 місце за розміром загальних активів [33]. Тобто, займаючи лідируючі позиції на ринку, банку вдається залишатися надійним і найкращим.

Завдяки ефективній мережі відділень та розвитку інноваційних банківських продуктів банк покращує свою клієнтську базу. Завдяки своїм клієнтам банк займає перше місце серед великих банків за активами та надійністю на українському ринку. Крім того, АТ КБ «ПриватБанк» є єдиним банком, який ефективно впливає на розвиток національної економіки (табл. 2.2) [36].

Таблиця 2.2

Частка АТ КБ «ПриватБанк» на фінансовому ринку за сегментами, %

Сегмент	На 01.01.2022	На 01.01.2023
Активи	28,9	30,4
Кредити корпоративним клієнтам	32,4	32,7
Кредити фізичним особам	40,5	41,4

Кошти корпоративних клієнтів	20,9	23,1
Кошти фізичних осіб	46,1	45,1

Джерело: складено на основі даних [36]

Основні показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 рр. наведені в таблиці 2.3, яка складена на основі Зведеного балансу АТ КБ «ПриватБанк» [33].

Таблиця 2.3

**Основні показники діяльності АТ КБ «ПРИВАТБАНК»
за 2020-2022рр., млн грн**

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				+/-	%
Загальні активи	382525	401296	540596	+158071	41,3
Кредитний портфель	80080	94461	171901	+91821	114,7
Загальні зобов'язання	329700	334681	482807	+153107	46,4
Власний капітал	52826	66615	57789	+4963	9,3
Статутний капітал	206060	206060	206060	0	0
Чистий процентний дохід	21602	2931	39918	+18316	84,8
-процентні доходи	33563	35854	43686	+10123	30,2
-процентні витрати	11961	6537	3768	-8193	-68,5
Чистий комісійний дохід	27649	35057	32945	+8296	30,0
Прибуток до оподаткування	34396	35067	34672	+276	0,8
Чистий прибуток (збиток)	24302	35050	30198	+5896	24,3

Джерело: складено на основі даних [33]

Як показано в таблиці 2.3, основним фактором прибуткової діяльності банку у 2022 році стало зростання майже всіх активів АТ КБ «ПриватБанк». За 2020-2022 роки загальні активи банку зросли на 158071 млн грн, або на 41,3%, з 382525 млн грн до 540596 млн грн. Статутний капітал у 2020-2022 роках залишився на рівні 206060 млн грн. Загальні зобов'язання зросли на 46,4% або на 153107 млн. грн. При цьому спостерігаємо зростання кредитного портфеля на 91821 млн грн (114,7%). За досліджуваний період суттєво зросли прибуткові операції банку на користь збільшення збиткових операцій, що вплинуло на показники прибутковості та ефективності в бік їх зменшення.

Загалом власний капітал банку зріс на 4963 млн грн і станом на 31.12.2022 р. досяг 57789 млн грн.

Згідно з розрахунками, спостерігається зростання прибутку з 24302 млн грн до 30198 млн грн, а також спостерігається зростання чистого процентного доходу, який є основним джерелом прибутку. Чистий процентний дохід зріс на 18316 млн грн, тобто на 84,8%. Порівняно менші зміни відбулися в чистому комісійному доході – на 30,0%, тобто чистий комісійний дохід змінився з 27649 млн грн до 32945 млн грн. Таким чином, нерівномірне зростання складових прибутку призводить до зміни його структури залежно від відповідних показників зростання [11].

Ефективне управління прибутком банку передбачає побудову відповідних організаційно-методичних систем забезпечення цього управління, знання основних механізмів формування прибутку, використання сучасних методів його аналізу та планування. Використовуючи таблицю 2.4, розрахуємо показники динаміки та структури діяльності АТ КБ «ПриватБанк» [33].

Таблиця 2.4

**Динаміка і структура прибутку АТ КБ «ПриватБанк»
за 2020-2022 рр., млн грн**

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022-2020	
				+/-	%
Чистий процентний дохід	21602	29317	39918	+18316	84,7
Комісійний дохід	27649	35057	32945	+5296	19,1
Прибуток до оподаткування	24296	35067	34672	+10376	42,7
Прибуток за рік	24302	30050	30198	+5896	24,2

Джерело: складено на основі даних [33]

Згідно з розрахунками, спостерігається зростання прибутку з 24302 млн грн до 30198 млн грн, а також спостерігається зростання чистого процентного доходу, який є основним джерелом доходу. Чистий процентний дохід зріс на 18316 млн грн, тобто на 84,7%.

Порівняно менші зміни відбулися в чистих комісійних доходах – на 19,1%, показник комісійних доходів змінився з 27649 млн грн до 32945 млн грн. Таким чином, нерівномірне зростання складових прибутку призводить до зміни його структури залежно від відповідних показників зростання.

Оцінка фінансової стійкості банку потребує розрахунку показників ліквідності. Оцінку ліквідності банку проведемо на основі розрахунку показників АТ КБ «ПриватБанк». Результати, отримані в ході дослідження, представлені в таблиці 2.5. [33]

Таблиця 2.5

Показники ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 рр.

<i>Ліквідність (%)</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>Відхилення 2020-2022</i>
Ліквідні активи/Активи	7,0	6,9	7,4	+0,4
Ліквідні активи/Залучені ресурси	8,7	8,7	8,7	-
Ліквідні активи/Зобов'язання	8,1	8,3	8,2	+0,1

Джерело: [33]

З цієї таблиці видно, що протягом аналізованого періоду АТ КБ «ПриватБанк» підтримував дуже хороший запас ліквідності. Таким чином, протягом 2020-2022 років банк був забезпечений ліквідними активами.

Динаміку співвідношення грошових коштів та їх еквівалентів та ліквідних активів/зобов'язань наведено на рис. 2.

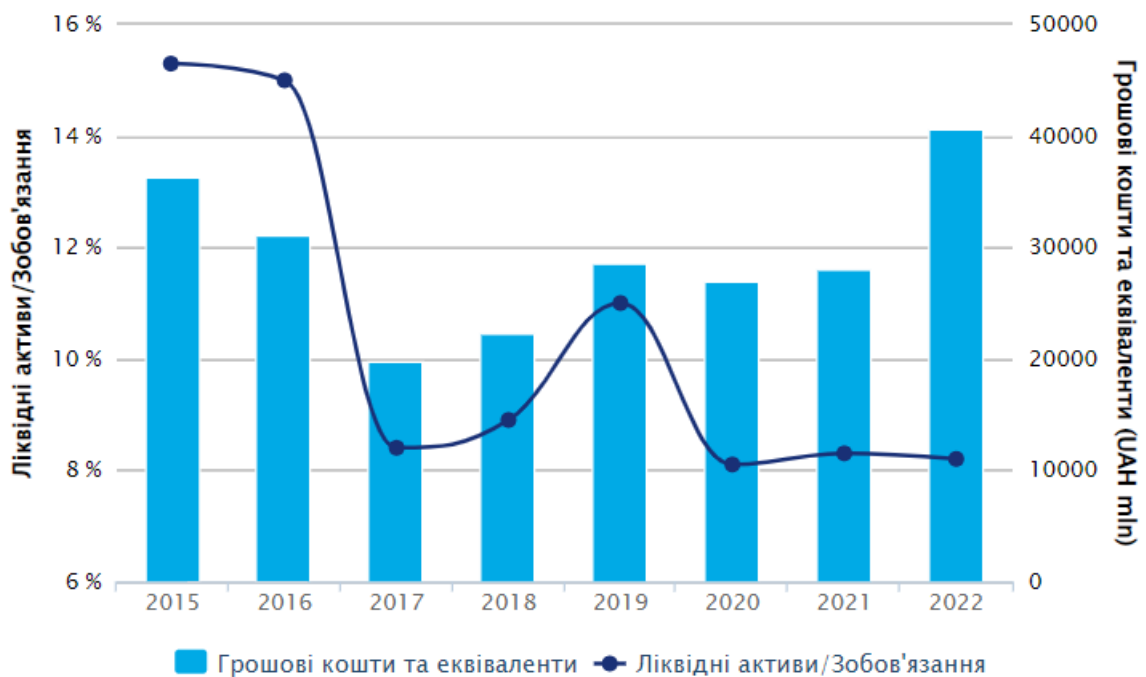


Рис. 2.2. Динаміка співвідношення грошових коштів та їх еквівалентів & ліквідних активів/зобов'язання за 2015-2022 рр.

Джерело [2]

Важливе значення в діяльності банку має прибутковість, оскільки отримання прийнятної розміру прибутку дає право на поповнення капіталу, створює основу для життя і зростання банку, забезпечує необхідний рівень дивідендних виплат акціонерам. Розрахуємо прибутковість АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки (табл. 2.6). [2].

Таблиця 2.6

Оцінка рентабельності АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 рр, %

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022-2020
Чиста процентна маржа	7,4	8,7	9,8	+2,4
Рентабельність капіталу (ROE)	46,7	58,2	48,6	+1,9
Рентабельність активів (ROA)	7,2	8,8	6,3	-0,9

Джерело: складено на основі даних [2]

Аналіз прибутковості АТ «ПриватБанк» вказує на позитивні тенденції та покращення фінансового стану банку порівняно з 2020 роком, але порівняно з 2021 роком динаміка рентабельності капіталу (ROE) демонструє зниження на -9,6%, а рентабельності активів (ROA) на -2,5% у 2022 році.

Рентабельність власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2015-2022 роки наведена на рис. 2.3. [2].

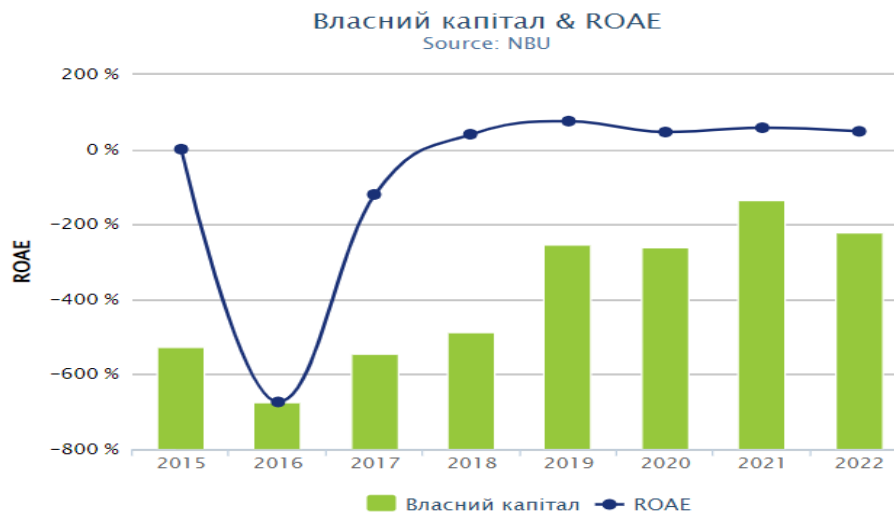


Рис. 2.3. Рентабельність власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2015-2022 рр., %

Джерело [2]

Динаміка рентабельності активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2015-2022 рр., на рис. 2.4.

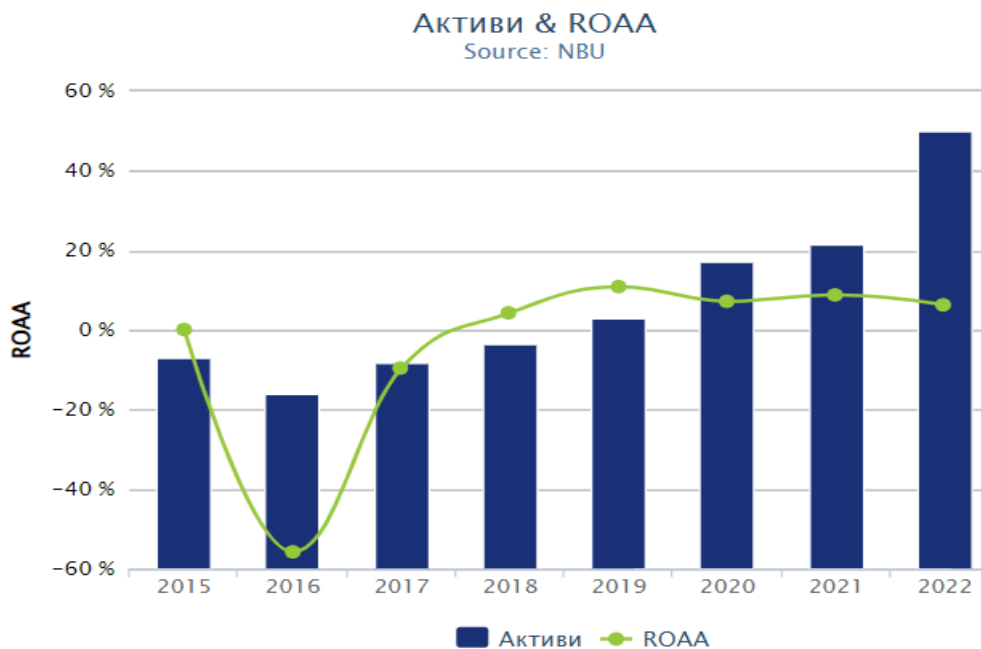


Рис. 2.4. Рентабельність активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2015-2022 рр., %

Джерело [2]

За досліджуваний період, що охоплює 2020-2022 роки, відбулося зниження рентабельності власного капіталу та активів. Це свідчить про неефективну роботу банківської установи та зниження її здатності отримувати прибуток в конкурентному середовищі. Загальний прибуток банківської системи у 2022 році склав 24,7 млрд грн, а у першому півріччі 2023 року – 67,65 млрд грн, з яких 41,2 млрд грн припадає на ПриватБанк. Прибутковою залишається діяльність державного ПриватБанку.

2.2. Аналіз динаміки та структури депозитного портфелю банку

Гривневі вклади в ПриватБанку стають вигіднішими. З 1 грудня 2022 року банк підвищив ставки за всіма основними видами вкладів – вони діятимуть як для нових вкладів, так і для продовжених на відповідні терміни.

Депозити в ПриватБанку на 10-12 місяців отримають 9% річних, на 6 місяців і більше – 8% річних, а «короткі» тримісячні – 7% річних. Найвигідніші умови ПриватБанк пропонує вкладникам, які розміщують кошти на депозитах на 18 і 24 місяці – для них прибутковість становитиме 14% річних [6].

В умовах сучасного розвитку фінансового ринку основою ефективної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» є формування достатнього обсягу залучених ресурсів для здійснення комерційної діяльності та отримання позитивного фінансового результату та підвищення власної конкурентоспроможності. . Основним джерелом формування позикового капіталу фінансової установи є кошти юридичних та фізичних осіб. У зв'язку з цим актуальним є вивчення та оцінка обсягів, структури, видів і цін залучених ресурсів, які допомагають банківській установі підтримувати ліквідність, платоспроможність і доходи в необхідному обсязі. Отже, розробка та реалізація ефективної депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк» дає можливість досягти оптимального поєднання взаємних інтересів як банківської установи, так і її клієнтів [23].

Варто зазначити, що депозит – це кошти, які розміщуються на депозитному рахунку в банку для їх збереження та отримання процентного доходу. Залежно від того, хто розміщує кошти, це може бути депозитний рахунок фізичної особи або депозитний рахунок юридичної особи.

Суттєвим елементом оцінки економічного стану банківської установи є діагностика стану та тенденцій розвитку депозитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк», зміна обсягу якого регулюється депозитною політикою банку та рівнем змагання. При цьому його ефективність суттєво впливає на всі види діяльності закладу, забезпечуючи останній ресурсами для її здійснення [47].

Депозити та основні умови їх надання, які на даний момент пропонує АТ КБ «ПриватБанк», представлені в таблиці 2.7. [33]

На сьогоднішній день найпопулярнішим депозитом є вклад «Стандарт», який характеризується найкращою процентною ставкою та можливістю поповнення протягом усього терміну. Банк пропонує один з 2 варіантів використання:

- без можливості дострокового закриття;
- з можливістю дострокового закриття.

Відсоткова ставка буде нижчою, а варіант повернення вибирається при оформленні вкладу.

Є два варіанти виплати відсотків:

- безкоштовне зарахування на картку;
- капіталізація вкладу, тобто надбавка до суми вкладу.

Депозит можна поповнити в будь-який час готівкою або за допомогою банківської карти ПриватБанку. Поповнити процентний депозит можна не тільки в найближчому відділенні, а й вибрати один із способів [33]:

- додаток «Мої депозити»;
- Інтернет-банк Приват24;
- термінали самообслуговування;
- регулярне поповнення з картки ПриватБанку;
- безкоштовний телефонний номер 3700.

Відмінною рисою вкладу «Юніор» є те, що це накопичувальний рахунок на майбутнє дитини. Такий вклад відкривається на ім'я батьків за умови, що з певної зазначеної дати в майбутньому всі права за цим вкладом автоматично переходять до дитини. Дані дитини вказуються при відкритті вкладу. Вклад відкривається на користь дитини з моменту народження і до досягнення нею 16 років. Присутність дитини не обов'язкова, також є можливість відкрити депозит через Приват24 [33].

Вкладник особисто розпоряджається своїм вкладом і може здійснювати по ньому будь-які операції до моменту переходу права власності на нього. Усі права на вклад автоматично переходять до дитини після досягнення зазначеного віку, і з цього моменту дитина є одноосібним розпорядником вкладу.

Дитина може закрити депозит тільки після переходу прав. У цьому випадку рахунок закривається без зменшення процентної ставки.

Поповнення може бути здійснено в будь-який час, але сума поповнення протягом календарного місяця не повинна перевищувати початкову суму і не повинна перевищувати 50 000 грн, 3 000 доларів США, 3 000 євро.

До переваг цього депозиту можна віднести наступне [33]:

- зручне управління - поповнення та оплата на карту онлайн;
- легке виведення коштів - зняття необхідної суми здійснюється без закриття депозиту, без втрати відсотків, на картку власника або готівкою в касі Банку;
- відсотки - відсотки нараховуються на основі щоденних залишків і сплачуються на картку для оплати щомісяця. Капіталізація відсотків не передбачена.

Ощадний сервіс «Скарбничка» характеризується простотою накопичувального сервісу та зручністю варіантів поповнення вкладу.

Оцінку депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк» розпочнемо з аналізу кількісних показників, що характеризують її ефективність. У таблиці 2.8 наведено структуру залучених коштів банку в залежності від вкладника [33].

**Структура депозитів АТ КБ «ПриватБанк» за депонентами
за 2020-2022 рр.**

Показник	2020		2021		2022	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Фізичні особи	227704	72,80	229350	70,50	340332	72,10
- строкові депозити	102374	32,74	88128	27,09	88584	18,7
- поточні рахунки / рахунки до запитання	125330	40,08	141222	43,41	251748	53,4
Юридичні особи	84748	27,10	95711	29,42	131031	27,7
- строкові депозити	14813	4,74	12487	3,84	14209	3,0
- поточні рахунки / рахунки до запитання	69935	22,36	83224	25,58	116822	24,7
Державні організації	256	0,08	242	0,07	607	0,2
Всього	312708	100,0	325303	100,0	471970	100

Джерело: складено на основі даних [33]

Як показано в таблиці 2.4, найбільша концентрація депозитів спостерігається в коштах фізичних осіб, де найбільша частка припадає на поточні рахунки, які за 2020-2022 роки зросли з 227704 млн грн до 340332 млн грн. Що стосується строкових депозитів, то їх частка зменшилася і на кінець періоду становила лише 18,7%. Обсяг депозитів юридичних осіб зріс на 46283 млн грн і у 2022 році становив 131031 млн грн. За структурою найбільшу частку становлять поточні рахунки, які також зросли з 69935 млн грн у 2020 році до 116822 млн грн у 2022 році.

Загалом за звітний період депозитний портфель збільшився на 159262 млн грн і на кінець 2022 року становив 471970 млн грн.

Слід зазначити, що на початку аналізованого періоду депозитний портфель АТ КБ «ПриватБанк» був переважно орієнтований на залучення фізичних осіб, тобто акцент робився на кількість депозитів, а не на обсяг депозитів. Поступово політика була переорієнтована на юридичних осіб, насамперед для зменшення диверсифікації ресурсів для ефективного управління ними.

Для визначення концентрації залучених коштів важливо проаналізувати структуру депозитів за галузями економіки (табл. 2.5). [33]

**Структура депозитів АТ КБ «ПриватБанк» по галузях економіки
за 2020-2022 рр.**

Показник	2020		2021		2022	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Фізичні особи	227704	72,82	229350	70,50	340332	72,11
Сфера послуг	37075	11,86	39337	12,09	50867	10,78
Виробництво	19963	6,38	22831	7,02	33196	7,03
Торгівля	19093	6,11	22219	6,83	30461	0,65
Сільське господарство	3420	1,09	4583	1,41	5685	1,20
Транспорт та зв'язок	2632	0,84	3218	0,99	5162	1,09
Машинобудування	1055	0,34	1626	0,50	1663	0,35
Підприємства державної власності	256	0,08	242	0,07	607	0,12
Інше	1510	0,48	1897	0,58	3997	0,85
Всього	312708	100,0	325303	100,0	471970	100

Джерело: складено на основі даних [33]

Таким чином, як показано в таблиці 2.5, станом на 31 грудня 2022 року рахунки клієнтів включають депозити на суму 1 132 мільйони гривень (31 грудня 2021 року: 1 302 мільйони гривень), які є забезпеченням за кредитами та авансами, наданими клієнтам, на суму 1 132 гривні. млн (31 грудня 2021 року: 1 302 млн грн).

Як зазначалося раніше, спостерігається значна концентрація депозитів фізичних осіб, частка яких становить 70-79%. Однак, оскільки вони генеруються різними контрагентами з різними якісними характеристиками, можна вважати, що концентрації немає. Аналізуючи обсяги депозитів від інших контрагентів, можна лише відзначити, що у 2020 та 2021 роках відбулося зростання частки «Сфери послуг», в іншому відзначимо, що їх частка в контрагентах не перевищує 10%. Спостерігаємо зростання оборотності коштів та збільшення частки всіх аналізованих показників. Найбільше залучених ресурсів було зі сфери послуг.

Депозитну політику АТ КБ «ПриватБанк» можна охарактеризувати з позитивного боку, про що свідчить поступове збільшення частки депозитних коштів у загальній сумі залучених ресурсів, а це означає зростання клієнтів АТ

КБ «ПриватБанк». довіри до банківської установи щороку. Як наслідок, це забезпечує зростання прибутковості та ліквідності банку.

Таким чином, депозитний портфель АТ КБ «ПриватБанк» продемонстрував зростання як в цілому, так і за клієнтами банку. Незважаючи на велику кількість негативних зовнішніх чинників, зокрема, пандемію коронавірусу, військову агресію та оголошення воєнного стану, кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ продемонстрували тенденцію до зростання, що свідчить про те, що протягом звітного періоду АТ КБ «ПриватБанк» доклав багато зусиль для зміцнення співпраці з юридичними особами.

Висновки по 2 розділу.

Аналіз структури депозитного портфеля банківських установ України дозволив зробити такі висновки:

1. Платоспроможні банки України за січень-квітень 2023 року отримали 44 млрд грн чистого прибутку проти 7,43 млрд грн чистого збитку за аналогічний період 2022 року.

2. Обсяг зобов'язань платоспроможних банків перевищив показники 2021 року на 18,8% (на 7,5% за курсом, зафіксованим на початок року). Рахунки клієнтів залишалися основним джерелом фінансування банків. До кінця року їх частка зросла до 87,9%. Станом на 2021 рік у депозитному портфелі українських банків спостерігається тенденція до зростання депозитів.

3. У червні 2022 року загальний депозитний портфель банківської системи зріс на 24,6 млрд грн (3,2%) до 785,2 млрд грн. Депозитний портфель у національній валюті зріс на 5,4%, а саме на 27,8 млрд грн, і становив 537,2 млрд грн.

4. Загалом з початку 2023 року корпоративні клієнти збільшили вклади в банках на 14,6%, або на 130 млрд грн, фізичні особи – на 1,5%, або на 14,28 млрд грн. Підсумки першого півріччя 2023 року свідчать про те, що банківська система України продовжувала ставати більш ліквідною та прибутковою.

5. Збільшення депозитної бази призвело до збереження позитивних тенденцій фондування та ліквідності банківської системи, посилення її стійкості та сприяння відновленню кредитування економіки.

6. У 2022 році АТ КБ «ПриватБанк» залишився прибутковим та фінансово стабільним банком, хоча чистий прибуток зменшився порівняно з 2021 роком на 14% до 30,20 млрд грн. При розмірі регулятивного капіталу 54,5 млрд грн його коефіцієнт адекватності становив 23,8%, тоді як регулятивний значення 10%. Висока довіра клієнтів та зростання коштів забезпечили високий рівень ліквідності. Коефіцієнт покриття ліквідністю LCR для всіх валют склав 311%, нормативне значення – 100%.

7. Аналіз прибутковості АТ «ПриватБанк» свідчить про позитивні тенденції та покращення фінансового стану банку порівняно з 2020 роком, але порівняно з 2021 роком динаміка рентабельності власного капіталу (ROE) демонструє зниження на -9,6%, а рентабельності активів (ROA) на -2,5% у 2022 році.

8. Загальний прибуток банківської системи у 2022 році склав 24,7 млрд грн, а в першому півріччі 2023 року – 67,65 млрд грн, з яких 41,2 млрд грн припадає на ПриватБанк. Прибутковою залишається діяльність державного ПриватБанку.

9. Найбільша концентрація депозитів спостерігається в коштах фізичних осіб, де найбільша частка припадає на поточні рахунки, які за 2020-2022 роки зросли з 227704 млн грн до 340332 млн грн.

10. Слід зазначити, що на початку аналізованого періоду депозитний портфель КБ АТ «ПриватБанк» був здебільшого орієнтований на залучення фізичних осіб, тобто акцент робився на кількості вкладів, а не на обсягах вкладів. Поступово політика була переорієнтована на юридичних осіб, насамперед для зменшення диверсифікації ресурсів для ефективного управління ними.

11. Депозитну політику АТ КБ «ПриватБанк» можна охарактеризувати з позитивного боку, про що свідчить поступове збільшення частки депозитних

коштів у загальній сумі залучених ресурсів, це означає, що у клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» з кожним роком зростає довіра до банківської установи. Як наслідок, це забезпечує підвищення прибутковості та ліквідності банку.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕПОЗИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ

3.1. Вплив чинників на формування депозитного портфелю в банку

Депозитний портфель є одним із найважливіших джерел ресурсів для комерційного банку. Від його ефективності залежить фінансова стійкість банку, його кредитні та інвестиційні можливості. Український депозитний ринок є висококонкурентним. Банки змагаються за вкладників, пропонуючи їм різні депозитні продукти та умови. Конкурентне середовище ускладнює АТ КБ «ПриватБанк» залучення вкладників на конкурентних умовах [47].

АТ КБ «ПриватБанк» є найбільшим банком в Україні за розміром активів, депозитів і кредитів. Однак він стикається з жорсткою конкуренцією з боку інших банків, які також пропонують широкий спектр депозитних продуктів і послуг. Тому варто зазначити, що формування депозитного портфеля є складним процесом, який пов'язаний із низкою проблем. Ці проблеми можна розділити на три групи (табл. 3.1) [45,47]:

Ринкові фактори, які можуть негативно вплинути на формування депозитного портфеля, включають [44]:

- нестабільність депозитного ринку;
- конкурентне середовище.

Нестабільність депозитного ринку може змусити вкладників переміщувати свої кошти між банками в пошуках більш вигідних умов. Це може призвести до зменшення обсягу депозитів банку та погіршення його фінансової стійкості.

Конкурентне середовище також може ускладнити формування депозитного портфеля. Банки змагаються за вкладників, пропонуючи їм різні депозитні продукти та умови. Це може ускладнити банку залучення вкладників на конкурентних умовах.

Фактори вкладників, які можуть ускладнити формування депозитного портфеля, включають [44]:

- зміна потреб вкладників;
- підвищення несприйнятливості вкладників до ризику.

Зміна потреб вкладників може призвести до того, що банк не зможе запропонувати їм депозитні продукти, які відповідають їхнім інтересам. Наприклад, якщо Інтернет-банкінг стане більш популярним, вкладники можуть віддати перевагу банкам, які пропонують послуги Інтернет-банкінгу.

Підвищена несприйнятливість вкладників до ризику може призвести до того, що вони віддадуть перевагу депозитам із низьким рівнем ризику, навіть якщо вони пропонують нижчу прибутковість. Це може ускладнити залучення вкладників, які прагнуть отримати більший прибуток [42].

До внутрішніх факторів, які можуть ускладнити формування депозитного портфеля, відносяться:

- недосконала депозитна політика;
- недостатня ефективність маркетингової діяльності.

Формування депозитного портфеля комерційного банку залежить від ряду факторів (рис. 3.1).

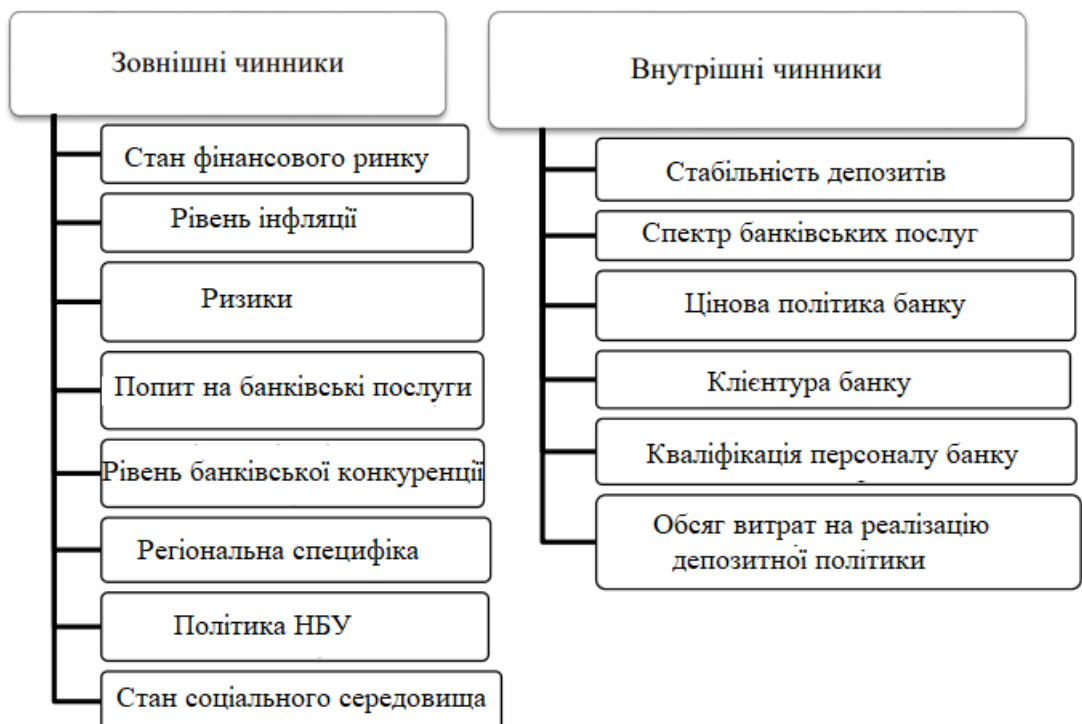


Рис. 3.1. Чинники, що впливають на формування депозитного портфеля комерційного банку

Джерело: систематизовано автором за даними [42;44]

Неадекватна депозитна політика може призвести до неспроможності банку ефективно формувати депозитний портфель. Наприклад, якщо депозитна політика банку не відповідає стратегії розвитку банку, банк не зможе залучити достатні обсяги депозитних коштів для реалізації своєї стратегії.

Від ефективності управління депозитним портфелем залежать такі найважливіші показники діяльності банківської установи, як прибутковість та ліквідність, що безпосередньо впливає на стабільність банку та його здатність проводити активні операції.

Наприклад, значна частка вкладів до запитання та переважання короткострокових депозитів над довгостроковими негативно впливає на стабільність ресурсної бази.

Переважання короткострокових депозитів у загальній сумі депозитів можна охарактеризувати як негативний факт, оскільки ці ресурси не дозволяють банку повною мірою реалізувати власну кредитно-інвестиційну функцію без збільшення ризику втрати ліквідності порівняно з довгостроковими депозитами, що позитивно впливає на нижню межу процентної маржі. Таким чином, завдання формування депозитного портфеля полягає в тому, щоб забезпечити переважання стабільних, але в той же час недорогих ресурсів.

З огляду на викладене, депозитну політику банку слід розглядати як комплекс заходів щодо формування депозитного портфеля, а також різноманітних форм і методів реалізації конкурентних позицій на ринку депозитних послуг з метою забезпечення необхідного обсягу депозитів. ресурси.

Ефективність управління та функціонування банківської установи значною мірою залежить від реалізації завдань її депозитної політики, а саме [45]:

- максимізація прибутку (депозитні операції здійснюються таким чином, щоб полегшити отримання прибутку банку або створити умови для отримання прибутку в майбутньому)

- забезпечення стабільності ресурсної бази та рівня ліквідності (особлива увага в процесі організації депозитних операцій приділяється строковим вкладам, які найбільше підтримують ліквідність балансу банку);

- мінімізація ризиків (з урахуванням можливості реалізації економічних і політичних ризиків у своїй діяльності);

- гнучкість асортиментно-цільової політики та адаптація окремих параметрів продажу до вимог клієнта (в процесі організації забезпечується різноманітність вкладників і поєднання різних форм вкладів).

Успішна реалізація завдань депозитної політики, що проявляється у формуванні стабільного депозитного портфеля, визначає реалізацію кредитно-інвестиційної функції банківської системи.

Усі депозитні ризики мають спільну природу виникнення та, відповідно, однакові фактори формування (рис. 3.1):

- Рівень довіри клієнтів до банків і довіри банків один до одного;
- стан фінансової системи в цілому та банківської системи зокрема;
- сезонні зміни потреб домогосподарств і підприємств у готівці, коливання процентних ставок та рівня процентних ставок;
- динаміка ринкових процентних ставок.

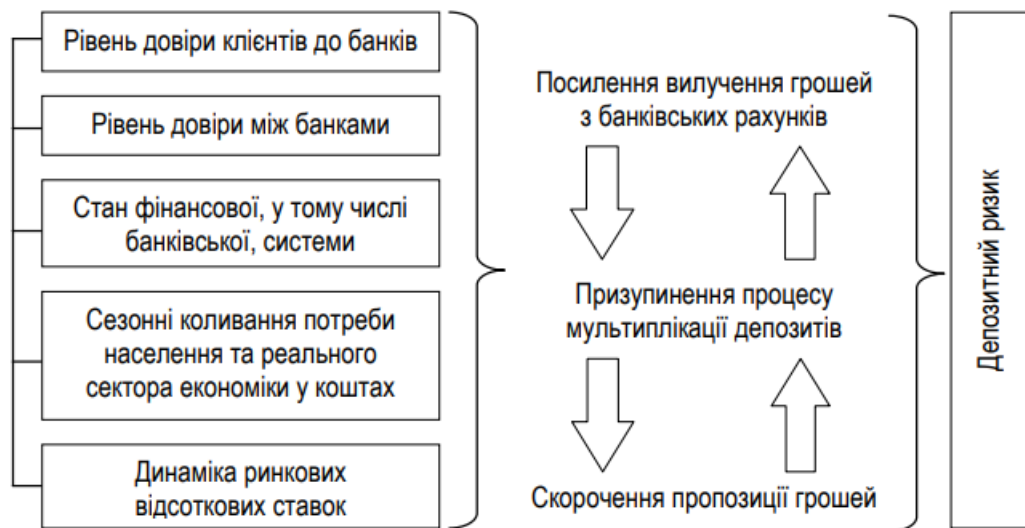


Рис. 3.1. Чинники формування депозитного ризику

Джерело [38]

Для вирішення завдань формування депозитного портфеля банк повинен враховувати як ринкові, так і внутрішні фактори. Банк має розробити ефективну депозитну політику, яка відповідає стратегії розвитку банку та потребам вкладників.

Таким чином, в умовах нестабільного економічного середовища банківська система має залишатися стійкою до системних ризиків, які можуть бути спричинені інфляцією, падінням ВВП та прибутковості суб'єктів господарювання.

Основною проблемою формування депозитного портфеля, яка на сьогодні потребує негайного вирішення, є відтік коштів із депозитних рахунків клієнтів, також відомий як депозитний ризик. Нестабільність ринку депозитів призвела до того, що вкладники стали більш неохочими до ризику. Вони почали віддавати перевагу депозитам з вищою прибутковістю, навіть якщо вони забезпечували більший ризик.

Це породило низку факторів депозитного ризику, які мають непрямий вплив. Прямі чинники безпосередньо впливають на рівень довіри клієнтів до банків, на їх рішення щодо депозиту чи зняття коштів у тій чи іншій банківській установі та, відповідно, на ризики депозитних операцій.

Непрямі чинники знижують рівень надійності банків, ставлять під загрозу виконання банком зобов'язань перед клієнтами, підвищують рівень ризиків депозитних операцій, наслідком чого можуть стати неповернення клієнту вкладених коштів, дострокове зняття вкладів або їх перерахування іншим комерційним банкам. Фактори депозитного ризику як об'єкт управління за умови наявності прямих і зворотних зв'язків між учасниками депозитних операцій поділяються на внутрішні та зовнішні.

До внутрішніх факторів належать ті, що безпосередньо залежать від діяльності банківської установи та зумовлені переважно неефективною стратегією поведінки банку на депозитному ринку, недосконалою депозитною політикою банку, організаційною структурою банку тощо. Ці депозитні ризики фактори керовані на рівні банку, а тому адекватні управлінські рішення можуть якщо не усунути, то принаймні зменшити їх негативний вплив на діяльність банку та економічні інтереси вкладників.

Зовнішні чинники депозитного ризику банку формуються всередині країни та за її межами. При цьому виділяють макро- та мікрорівні ризику депозитних операцій. [38].

Макрорівень визначається зміною соціально-економічної чи політичної ситуації в країні, а макрорівень — суб'єктивно вмотивованою поведінкою клієнтів банку щодо вибору того чи іншого банку та дій щодо коштів, розміщених на депозитних рахунках.

Карту ризиків для депозитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» наведено в таблиці 3.1.

Управління ризиками депозитного портфеля – це процес мінімізації ризиків шляхом передбачення, оцінки, розробки стратегій управління та контролю з метою зменшення можливих втрат та підтримки прийнятних значень показників, які є показниками ефективності депозитних операцій банку.

Депозитний портфель піддається ризику концентрації та депозитному ризику, який, у свою чергу, складається з ризику всього портфеля та ризику окремих депозитів (рис. 3.1).

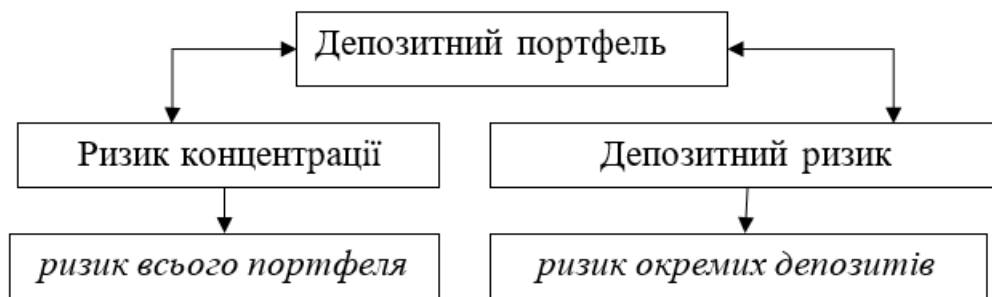


Рис. 3.1. Вплив ризику на депозитний портфель

Джерело побудовано автором

Ризики діяльності банку зумовлені як внутрішніми (ендогенними), так і зовнішніми (екзогенними) факторами. Значна частина зовнішніх факторів знаходиться поза контролем банку, і банк не може бути повністю впевненим у результатах майбутніх подій, які можуть вплинути на банк, і час їх виникнення.

З метою зменшення концентрації ризиків у депозитному портфелі та вкладах фізичних осіб пропонується таблиця профілю ризиків. Таблиця містить фактори ризику, відсоток ймовірності його виникнення, суму ризику (грн.) та заходи пом'якшення (табл. 3.2).

Таблиця 3.2.

Профіль ризиків

Вид ризику	Фактори ризику	Імовірність настання	Величина ризику (грн.)/ Рівень	Заходи пом'якшення ризику	Залиш. ризик
Депозитний ризик	внутрішні та зовнішні фактори ризику та обмеження	1) низька/мала (0%-20%); 2) середня (20%-40%);	1) прийнятний рівень; 2) допустимий рівень;	Хеджування, диверсифікація	

		3) висока (40%-70%);	3) високий рівень;		
		4) критична (70%-100%).	4) критичний рівень.		
Ризик ліквідності					
Процентний ризик					

Джерело побудовано автором за даними [24]

Диверсифікація:

- Розширення переліку фінансових інструментів, що входять до портфеля банку.

Крім облігацій, в портфель банку можуть входити: акції, інвестиційна нерухомість та ін.

Хеджування:

- Інвестиції, спрямовані на зменшення втрат від несприятливих змін ціни фінансового інструменту.

- Імунізація можлива, коли портфель містить інструменти, які протилежно реагують на зміни процентних ставок і компенсують вартість один одного.

- Банк може хеджувати процентний ризик шляхом купівлі або продажу деривативів: форвардів, ф'ючерсів, свопів, опціонів.

При виявленні депозитних ризиків здійснюється кількісна та якісна оцінка, контроль і моніторинг ризиків, врахування взаємозв'язку між різними категоріями (видами) ризиків, а також прогнозування настання ризикових подій і вжиття заходів щодо запобігання негативним наслідкам.

Ризики повинні бути належним чином ідентифіковані, кількісно визначені та оцінені. Неповна, неправильна ідентифікація або нездатність визначити ризики, а також неправильне вимірювання ризиків є одними з основних причин майбутніх проблем. Це означає що:

- ідентифікація ризиків не може обмежуватися основними ризиками або видами діяльності кожного учасника банківської групи, а також ризиками, якими керується на індивідуальній основі для кожного учасника банківської групи;

- для кожної категорії ризику необхідно визначити всі джерела такого ризику, а не лише найпоширеніші та очевидні.

Заходи зі зниження ризику. План управління кризою на випадок непередбачуваних обставин має містити процедури, політику та плани дій щодо пом'якшення ризиків, у т.ч.

- розподіл повноважень, визначення відповідальності між учасниками банківської групи під час виконання плану антикризового управління

- процедури забезпечення своєчасності та безперервності інформаційних потоків і забезпечення керівництва точною інформацією для термінового прийняття рішень;

- заходи щодо підтримки клієнтських відносин з позичальниками та і кредитори;

Депозитний ризик банку пропонується розглядати комплексно, виділяючи окремі види, такі як ризики упущеної вигоди, незбалансованої ліквідності, трансформаційний та процентний ризики.

Банк також повинен забезпечити наявність процедур і заходів для запобігання стресовим ситуаціям, викликаним внутрішніми причинами. Банк здійснює моніторинг ризиків для забезпечення обґрунтованого та надійного співвідношення між загальними параметрами своїх ризиків та капіталом, фінансовими ресурсами та фінансовими результатами (доходами) за допомогою відповідних механізмів контролю.

Методи кількісної оцінки ризику повинні базуватися на критеріях економічної вартості капіталу та необхідності підтримувати капітал на рівні, необхідному для компенсації ризиків.

3.2. Шляхи оптимізації системи управління депозитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк»

Важливу роль у системі загального банківського менеджменту відіграє вдосконалення процесу управління депозитним портфелем банківських установ.

При розробці системи заходів щодо забезпечення якісного управління депозитним портфелем комерційного банку (рис. 3.2) необхідно звернути увагу на методи управління, характерні для банківської системи. При цьому акцент слід зробити на методах оцінки процесу управління депозитним портфелем комерційного банку.

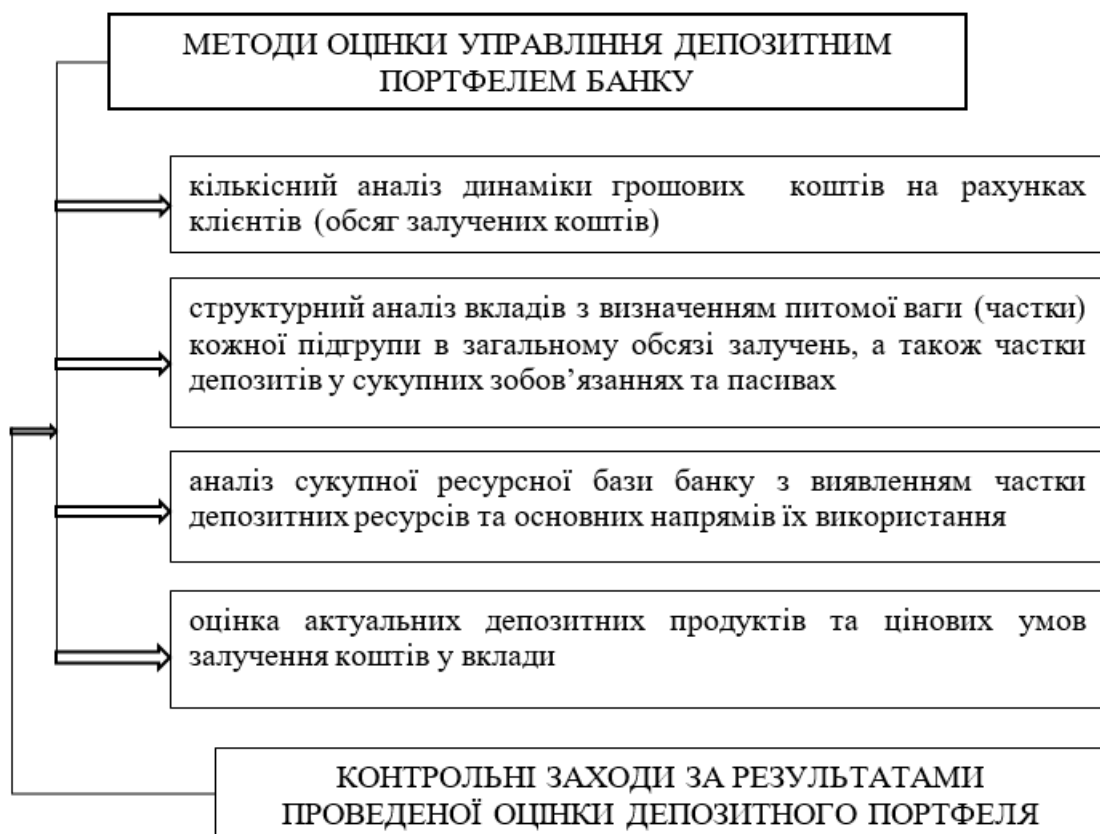


Рис. 3.2. Методи оцінки управління депозитним портфелем банку

Джерело: складено автором на основі опрацювання джерел [44,46]

До методів оцінки управління депозитним портфелем банку відносяться: кількісний аналіз, структурний аналіз, аналіз сукупної ресурсної бази банку,

оцінка поточних депозитних продуктів та цінових умов залучення коштів у депозити, контрольні заходи за результатами депозитної діяльності банку. оцінка портфолію.

Кількісний аналіз спрямований на побудову динаміки грошових коштів на рахунках клієнтів та обсягу залучених коштів. Кількісний аналіз передбачає визначення частки певного виду операцій у їх загальній сумі.

При вирішенні конкретних завдань мається на увазі використання кількісного аналізу:

- побудова економіко-математичних моделей для задач прийняття рішень у складних ситуаціях або в умовах ризику та невизначеності;

- вивчення взаємозв'язків і залежностей, які слугуватимуть основою для прийняття вигідних рішень у майбутньому та розробка критеріїв ефективності, що дозволяють оцінити переваги того чи іншого сценарію розвитку.

При кількісному аналізі важливо виявити вплив випадкових і надзвичайних факторів, пов'язаних зі специфікою діяльності клієнтів, які найважче ідентифікувати. Ці фактори не завжди передбачувані, і виявлені ретроспективні дані можуть не повторюватися в майбутньому. Оскільки комерційний банк має велику кількість рахунків клієнтів (зазвичай кілька тисяч), то сукупна динаміка узагальнених показників за всіма рахунками нівелює будь-які випадкові відхилення по кожному окремому рахунку. Це означає, що на динаміку показників банку впливають загальноекономічні фактори,

Структурний аналіз - дозволяє оцінити зміни в структурі активів і пасивів у часі, порівняти з іншими банківськими установами. Аналіз структури пасивних операцій поділяється на якісний і кількісний. Якісний аналіз передбачає визначення переліку операцій на момент проведення аналізу.

Структурний аналіз депозитів необхідно проводити з визначенням питомої ваги або частки кожної підгрупи в загальній сумі депозитів, а також

частки депозитів у загальній сумі пасивів і зобов'язань. Структурний аналіз базується на відсотковому співвідношенні кожної позиції щодо загальної суми. Зміни відносної важливості статей з часом показують зміни частки операцій банку.

На перших двох етапах доцільно застосовувати порівняльний метод дослідження депозитів залежно від групи клієнтів, строків погашення, валюти тощо.

Важливим фактором, що впливає на ліквідність банку, є структура та стабільність ресурсної бази банку. Аналіз структурних змін починається з оцінки стабільності ресурсної бази банків та визначення загальних тенденцій діяльності банків. Узагальненою характеристикою стійкості ресурсної бази є співвідношення власного капіталу банків до пасивів, яке аналізується в динаміці. Аналіз сукупної ресурсної бази банку слід проводити з визначенням частки депозитних ресурсів та основних напрямів їх використання.

Щодо оцінки депозитних продуктів та цінових умов залучення коштів у депозити:

- рівень цін на депозитні продукти визначається великою кількістю внутрішніх і зовнішніх факторів, які необхідно враховувати при розробці ефективної процентної політики;

- ціноутворення за граничними витратами надає менеджерам банку цінну інформацію не тільки про процентні ставки за депозитами, а й про те, наскільки банк може розширити свою депозитну базу до того, як додаткові витрати на зростання депозитів призведуть до зменшення додаткового доходу та загального прибутку. Коли прибуток починає зменшуватися, керівництво має або шукати нові джерела коштів з нижчими граничними витратами, надавати нові позики та інвестиції, які генерують вищі граничні прибутки, або і те, і інше;

- налагодження хороших відносин з клієнтами вимагає різних підходів у розробці процентної політики банку. У цьому випадку доцільно

використовувати ціноутворення, засноване на взаємовідносинах з клієнтами, максимально враховуючи інтереси найбільш перспективних клієнтів;

До заходів контролю за результатами оцінки банком депозитного портфеля відноситься *оцінка результатів депозитної політики*. Банк повинен контролювати результати аналізу за допомогою методів оцінки управління депозитним портфелем на кожному етапі.

Оцінку управління депозитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк» доцільно проводити в декілька етапів за даними фінансової звітності банківських установ.

Запропоновані методи управління депозитним портфелем дозволять визначити ключові переваги та недоліки порівняно з банками-конкурентами в даній сфері діяльності, своєчасно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища та запровадити відповідні депозитні продукти.

Основними завданнями, які стоять перед АТ «ПриватБанк», та їх поточними перспективами є: мінімізація витрат на залучення коштів на депозити, збільшення депозитного портфеля з оптимізацією його структури.

Наступним кроком в управлінні депозитним портфелем є запропонована система забезпечення якості депозитного портфеля (рис. 3.3).

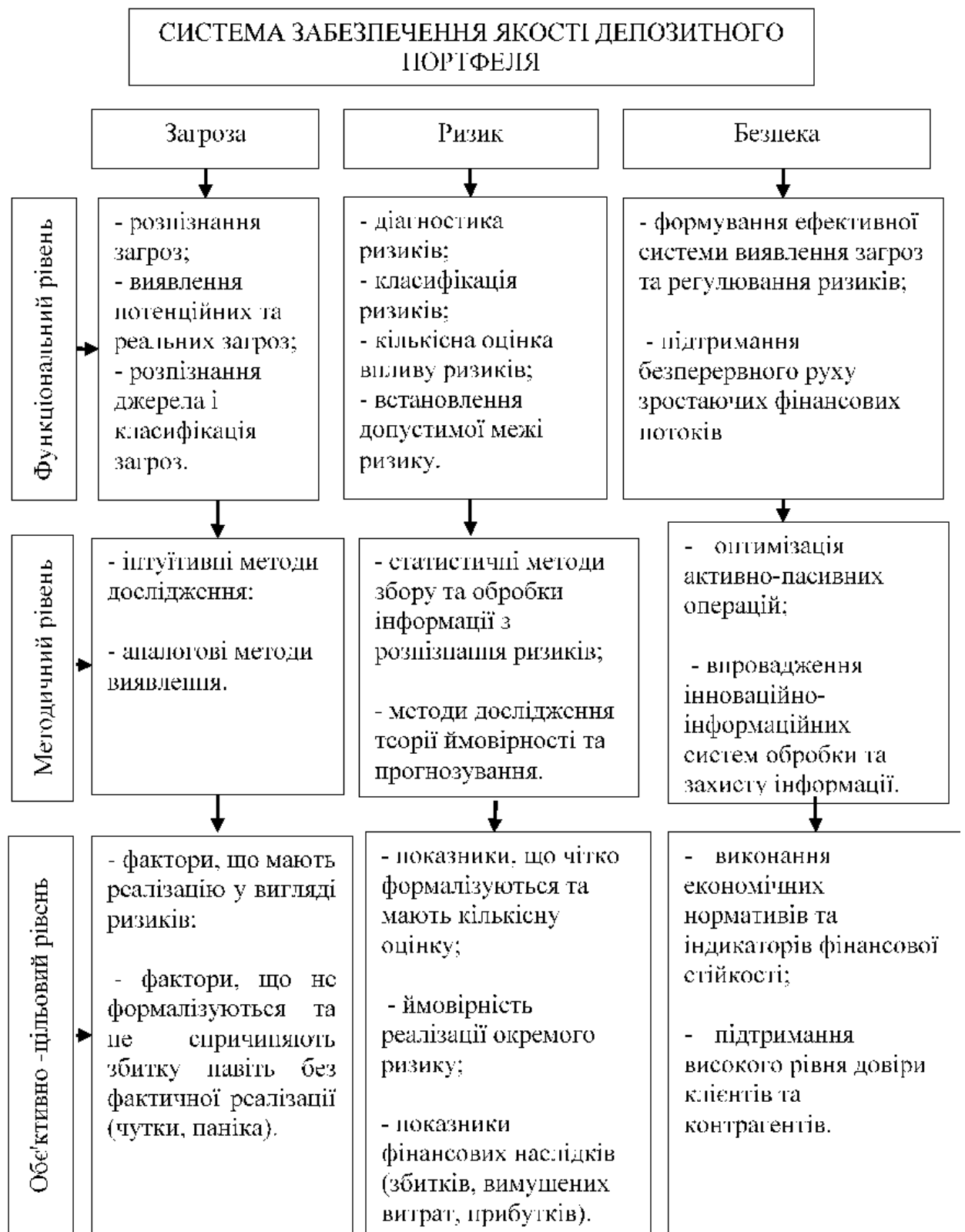
Цей механізм включає три рівні:

Перший «Функціональний рівень» включає блок загроз, який виконує функції розпізнавання загроз; визначення потенційних і реальних загроз; розпізнавання джерела та класифікація загроз. Другий блок включає ризики. Цей функціональний рівень повинен включати діагностику ризику; класифікація ризиків; кількісна оцінка впливу ризику та встановлення межі прийняттого ризику. Третій блок включає безпеку. Для забезпечення безпеки банк повинен мати ефективну систему виявлення загроз та управління ризиками, а також підтримувати безперервний потік зростаючих фінансових потоків.

Другий «Методологічний рівень» включає блок загроз, який використовує інтуїтивно зрозумілі методи дослідження та аналогові методи

виявлення. Другий блок включає ризики. Для їх зменшення або запобігання рекомендується використовувати статистичні методи збору та обробки інформації щодо розпізнавання ризиків; методи теорії ймовірностей дослідження та прогнозування. Третій блок включає безпеку. Для забезпечення безпеки банку необхідно оптимізувати активні та пасивні операції та впровадити інноваційні інформаційні системи обробки та захисту інформації.

Третій «Об'єктивно-цільовий рівень» включає блок загроз, що визначає фактори, що мають форму ризиків, і фактори, які не формалізовані і не завдають шкоди навіть без реальної реалізації, наприклад чутки, паніка. Другий блок включає ризики, де визначено: чітко формалізовані та кількісно визначені показники; ймовірність реалізації конкретного ризику та показники фінансових наслідків, а саме збитків, вимушених витрат, прибутків. Третій блок включає безпеку, яка передбачає дотримання банком економічних нормативів і показників фінансової стійкості.



Висновки по 3 розділу

1. Визначено проблеми формування депозитного портфеля в АТ КБ «ПриватБанк». Розглянуто такі чинники: ринкові фактори, фактори, що

стосуються вкладників, внутрішні фактори та їх вплив на формування депозитного портфеля.

2. У статті розглянуто, наскільки ефективність управління та функціонування залежить від реалізації завдань депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк».

3. Визначено фактори формування депозитного портфеля.

4. Сформовано карту ризиків для депозитного портфеля в АТ КБ «ПриватБанк» та запропоновано заходи щодо їх зниження.

5. З метою зменшення концентрації ризиків у депозитному портфелі та вкладках фізичних осіб запропоновано таблицю «профілю ризиків». Таблиця містить фактори ризику, відсоток ймовірності його виникнення, розмір ризику (грн.) та заходи пом'якшення.

6. Запропоновано методику оцінки управління депозитним портфелем в АТ КБ «ПриватБанк». Методи управління депозитним портфелем дозволять виявити ключові переваги та недоліки порівняно з банками-конкурентами в цій сфері діяльності, запровадити відповідні депозитні продукти. Оцінку управління депозитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк» доцільно здійснювати в кілька етапів за даними фінансової звітності банківських установ.

7. Запропоновано систему забезпечення якості депозитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк», яка складається з трьох блоків, що стосуються питань загроз, ризиків та безпеки. Система дозволить банку своєчасно реагувати на внутрішні та зовнішні зміни зовнішнього середовища, знизити концентрацію ризиків у депозитному портфелі та ймовірність їх виникнення.

ВИСНОВКИ

Вклади фізичних осіб є найбільшим джерелом ресурсів для комерційних банків. Вони дозволяють банкам задовольняти потреби населення у фінансових ресурсах і отримувати прибуток від надання депозитних послуг.

У дипломній роботі проаналізовано класифікацію банківських депозитів та визначено їх переваги та недоліки. Основним недоліком депозитів до запитання для банку є нестабільність їх розміру, що в першу чергу обмежує можливість їх використання банком для здійснення кредитно-інвестиційних операцій, тому власникам поточних рахунків відсотки або невисокі, або взагалі відсутні.

Банківські депозити використовуються для забезпечення ліквідності банківської системи. Вони дозволяють банкам отримувати доступ до тимчасово вільних коштів інших банків, що дозволяє їм виконувати свої зобов'язання перед вкладниками та іншими кредиторами.

Таким чином, кожна характеристика депозитів має свої особливості, які слід враховувати при формуванні депозитного портфеля банку.

Банки прагнуть диверсифікувати свій депозитний портфель за типом, строком і валютою. Це дозволяє їм знизити ризики, пов'язані з можливим впливом вкладів. Для вкладників розміщення депозиту в банку – спосіб зберегти свої кошти та отримати прибуток.

Управління депозитним портфелем банку визначає стратегічні напрями його фінансової діяльності, спрямовані на оптимізацію взаємодії з депозитами та ефективне використання фінансових ресурсів. Його суть полягає у збалансованому управлінні різними видами вкладів для максимізації прибутковості та забезпечення ліквідності банку.

Процес формування та оптимізації депозитного портфеля є складною та стратегічною діяльністю банків, спрямованою на забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами. Цей процес передбачає аналіз потреб

клієнтів, розробку стратегії залучення депозитів і створення різноманітного портфеля на основі ринкових умов.

Сучасні технології управління депозитами та аналізу ризиків у банківському секторі забезпечують новий рівень ефективності та інновацій у фінансовому менеджменті. Цифрові банківські платформи та мобільні додатки дозволяють клієнтам легко та зручно взаємодіяти зі своїми депозитами, надаючи доступ через онлайн-канали.

Ефективне управління депозитним портфелем є важливим фактором забезпечення фінансової стабільності банку. Банки мають використовувати ефективні методологічні підходи та інструменти управління депозитним портфелем для залучення достатніх обсягів депозитів на конкурентних умовах та зниження ризиків депозитної діяльності.

Аналіз структури депозитного портфеля банківських установ України дозволив зробити такі висновки:

Платоспроможні банки України за січень-квітень 2023 року отримали 44 млрд грн чистого прибутку проти 7,43 млрд грн чистого збитку за аналогічний період 2022 року.

Обсяг зобов'язань платоспроможних банків перевищив показники 2021 року на 18,8% (на 7,5% за курсом, зафіксованим на початок року). Рахунки клієнтів залишалися основним джерелом фінансування банків. До кінця року їх частка зросла до 87,9%. Станом на 2021 рік у депозитному портфелі українських банків спостерігається тенденція до зростання депозитів.

У червні 2022 року загальний депозитний портфель банківської системи збільшився на 24,6 млрд грн (3,2%) – до 785,2 млрд грн. Депозитний портфель у національній валюті збільшився на 5,4%, а саме на 27,8 млрд грн, і становив 537,2 млрд грн.

Загалом з початку 2023 року корпоративні клієнти збільшили вклади в банках на 14,6%, або на 130 млрд грн, фізичні особи – на 1,5%, або на 14,28 млрд грн. Підсумки першого півріччя 2023 року свідчать про те, що українська банківська система продовжила ставати більш ліквідною та прибутковою.

Зростання депозитної бази зумовило продовження позитивних тенденцій фондування та ліквідності банківської системи, посилення її стійкості та сприяло відновленню кредитування економіки.

У 2022 році АТ КБ «ПриватБанк» залишився прибутковим та фінансово стабільним банком, хоча чистий прибуток порівняно з 2021 роком знизився на 14% до 30,20 млрд грн. При розмірі регулятивного капіталу 54,5 млрд грн його коефіцієнт адекватності становив 23,8%, тоді як нормативне значення становить 10%. Висока довіра клієнтів та зростання коштів забезпечили високий рівень ліквідності. Коефіцієнт покриття ліквідністю LCR для всіх валют склав 311%, нормативне значення – 100%.

Аналіз прибутковості АТ «ПриватБанк» вказує на позитивні тенденції та покращення фінансового стану банку порівняно з 2020 роком, але порівняно з 2021 роком динаміка рентабельності капіталу (ROE) демонструє зниження на -9,6%, а рентабельності активів (ROA)) на -2,5% у 2022 році.

Загальний прибуток банківської системи у 2022 році склав 24,7 млрд грн, а у першому півріччі 2023 року – 67,65 млрд грн, з яких 41,2 млрд грн припадає на ПриватБанк. Діяльність державного ПриватБанку залишилася прибутковою.

Найбільша концентрація депозитів спостерігається в коштах фізичних осіб, де найбільша частка припадає на поточні рахунки, які за 2020-2022 роки зросли з 227704 млн грн до 340332 млн грн.

Слід зазначити, що на початку аналізованого періоду депозитний портфель КБ АТ «ПриватБанк» був переважно орієнтований на залучення фізичних осіб, тобто акцент робився на кількість депозитів, а не на обсяг депозитів. Поступово політика була переорієнтована на юридичних осіб, насамперед для зменшення диверсифікації ресурсів для ефективного управління ними.

Депозитну політику АТ КБ «ПриватБанк» можна охарактеризувати з позитивного боку, про що свідчить поступове збільшення частки депозитних коштів у загальній сумі залучених ресурсів, що означає зростання довіри

клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» до банківської діяльності. заклад щороку. В результаті все забезпечує зростання прибутковості та ліквідності банку.

Третій розділ роботи присвячено аналізу проблем формування депозитного портфеля банку та визначенню шляхів оптимізації його структури:

- Визначено проблеми формування депозитного портфеля в АТ КБ «ПриватБанк». Розглянуто такі чинники: ринкові фактори, фактори, що стосуються вкладників, внутрішні фактори та їх вплив на формування депозитного портфеля.

- Розглянуто, наскільки ефективність управління та функціонування залежить від реалізації завдань депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк».

- Визначено фактори формування депозитного портфеля.

- З метою зменшення концентрації ризиків у депозитному портфелі та вкладах фізичних осіб запропоновано таблицю «профілю ризиків». Таблиця містить фактори ризику, відсоток ймовірності його виникнення, розмір ризику (грн.) та заходи пом'якшення.

- Запропоновано методи оцінки управління депозитним портфелем в АТ КБ «ПриватБанк». Методи управління депозитним портфелем дозволять виявити ключові переваги та недоліки порівняно з банками-конкурентами в цій сфері діяльності, запровадити новітні депозитні продукти. Оцінку управління депозитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк» доцільно здійснювати в кілька етапів за даними фінансової звітності банківських установ.

- У роботі запропоновано систему забезпечення якості депозитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк», яка складається з трьох блоків, що стосуються питань загроз, ризиків та безпеки. Система дозволить банку своєчасно реагувати на внутрішні та зовнішні зміни зовнішнього середовища, знизити концентрацію ризиків у депозитному портфелі та ймовірність їх виникнення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аврамчук, Л., & Моргун, А. (2021). Необхідність ефективного управління депозитним портфелем банківських установ України. InterConf, (49), 148-156. <https://doi.org/10.51582/interconf.7-8.04.2021.013>
2. Bankografo. Портрет Приватбанку (2020-2022) <http://plus.bankografo.com/banks/privatbank.html#charts31>
3. Глушук С. О. Аналіз ризиків та стратегії управління депозитним портфелем банку. Нова книга, 2015. 234 с.
4. Григорчук Н. М. Управління фінансовою стабільністю банків. Київ: Видавництво Логос, 2019. 456 с.
5. Гриневич В. Ю., Савицька А.Р. Управління депозитним портфелем банку в умовах нестабільності фінансового ринку. Київ: Видавництво Логос, 2016. 711 с.
6. Депозити в гривні сягнули 1,5 трлн грн. Фінансовий клуб 13 грудня 2023 <https://finclub.net/ua/news/depozyty-v-hryvni-siahnuly-1-5-trln-hrn.html>
7. Калачев І. О., Бульбиченко О. О. Депозитний портфель банку: ризики та стратегії управління. Київ: Видавництво Логос, 2019. 312 с.
8. Національний банк розпочинає оцінку стійкості банківської системи в умовах воєнного часу / Національний банк України. 2023. 26 квіт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-rozpochinaye-otsinku-...>
9. Кравченко О. І. Методологія формування та управління депозитним портфелем банку. Київ: Академія, 2018. 809 с.
10. Крилов В. Ф. Формування та управління депозитним портфелем банку: український контекст. Новий час, 2017. 156 с.
11. Фінансова стійкість АТ КБ ПриватБанк. Статистика (2023) https://static.privatbank.ua/files/pb_report_3.6_UKR_6.pdf?_gl=1*1cn7a7y
12. Липець О.О. Фінансові стратегії комерційних банків в умовах депозитної конкуренції. Новий час, 2018. 711 с.

13. Мазурик О.Т., Горюк Д.І. Актуальні аспекти управління депозитами в умовах економічної нестабільності. Альтерпрес, 2017. 397 с.

14. Прибуток банків за 4 міс.-2023 сягнув 44 млрд грн, вкладення в ЦП і довгострокові інвестиції перевищили кредити ЕКОНОМІКА Інформаційне агенство 23.05.2023 <https://interfax.com.ua/news/economic/911968.html>

15. Савін Ю. Д. Депозитний бізнес у банках України: тенденції та перспективи розвитку. Київ: Ліра-К, 2016. 877 с.

16. Сайт НБУ Статистика фінансового сектору. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial>

17.Субхангулов В.О. Фінансовий менеджмент банку. Нова книга, 2018. 929 с.

18.Третяк О.В., Тарасова М.В. Фінансовий менеджмент банку: досвід управління депозитним портфелем. І-Ф: Центр учбової літератури, 2017. 312 с.

19.Шаповал І. Д. Ефективність управління депозитним портфелем банку в умовах глобалізації. Київ: КНЕУ, 2015. 433 с.

20. Садовничий В. Який банк наступним підніме депозитні ставки, 10 червня 2022 <https://finclub.net/ua/priama-mova/yakui-bank-nastupnym-pidnime-depozytni-stavky.html>

21. Сума депозитів компаній у травні майже сягла довоєнного рівня, 17 червня 2022, <https://opendatabot.ua/analytics/business-deposits-may>

22. Офіційний сайт Державної служби статистики <http://www.ukrstat.gov.ua/>

23. Офіційний сайт Національного банку України <http://bank.gov.ua>

24. Сайт НБУ Процентний ризик банку https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Protsentnyy_ryzyk_banku_19-05-2023.pdf?v=6

25. Правління національного банку України П о с т а н о в а 02.08.2004 N361 Про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації та

функціонування систем ризик-менеджменту в банках України
https://zakononline.com.ua/documents/show/250308___509601

26.Saunders A., Cornett M. M. Financial Institutions Management: A Risk Management Approach. McGraw-Hill Education, 2017. 133 p.

27.Kane E. J. Capitalism and Banking. Edward Elgar Publishing, 2019. 346 p.

28.Saunders A., Cornett M. M. Financial Markets and Institutions. McGraw-Hill Education, 2017. 215 p.

29.Бібліотека Букліб. URL: <https://buklib.net/books/32077/>

30.Закон України «Про банки і банківську діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>(дата звернення: 30.11.2023).

31.Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>

32.Нормативно-правові акти Національного банку України (НБУ). URL: <https://bank.gov.ua/ua/legislation> (дата звернення: 10.11.2023).

33.Офіційний сайт АТ КБ «Приватбанк». URL: <https://privatbank.ua> (дата звернення: 09.10.2023).

34.Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

35.Процентні ставки за депозитами в АТ КБ «ПриватБанк». URL <https://privatbank.ua/depozit>.

36. Аналітичний огляд банків України. <http://bankorgafo.com/ubqrdf>

37. Сушко Н.М. Проблеми формування та управління депозитними ризиками банків// НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА. Інтелект XXI № 2 '2017
http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2017/2017_2/25.pdf

38. Ковбасюк Т. Депозитні ризики у банківській діяльності
<http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/435>.

39. Волкова Н.І. Удосконалення управління залученими депозитними ресурсами банку. Економіка і організація управління. 2016. № 1 (21). С. 53-59.

40. Росола У. В., Кузьма Н. М. Оцінка сучасного стану депозитного ринку України. Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2018. № 1(9). С. 174-180.

41. Матвеев В.В., Гайдаржийська О.М., Василенко В.В. Дослідження депозитного портфелю як інструменту ресурсної політики банку / В.В. Матвеев, О.М. Гайдаржийська, В.В. Василенко // Молодий вчений. — 2018. <http://www.molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/3/146.pdf>

42. Мельничук Н.Ю., Ковальчук С.С. Депозитна діяльність банківських установ у контексті формування їхньої ресурсної бази / Н.Ю. Мельничук, С.С. Ковальчук — 2020.: http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2020/1_67_2020/28.pdf

43. Руцишин Н.М., Милян І.І. Сучасний стан та напрями розвитку депозитної діяльності банків України / Н.М. Руцишин, І.І. Милян. — 2019.: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2019_24_2/22.pdf

44. Макаренко Ю.П. (2021) ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ДЕПОЗИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ НА ПРИКЛАДІ АТ "ОТП БАНК" . Економічна наука. С. 39-45 http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2021/8.pdf

45. Гайдаржийська О.М., Рибак О.М. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ДЕПОЗИТНОГО ПОРТФЕЛЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ/Науковий журнал Гроші, фінанси і кредит. С. 285-290. http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/27_2019_ukr/46.pdf

46. Остропольська Є. В. Альтернативні методи ціноутворення та критерії їх вибору банком при формуванні і реалізації процентної політики/ Дніпропетровський аграрно-економічний університет. Ефективна економіка № 10, 2015. С. 35-48. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4762>

47. Ситник Н. С., Сучасний стан та тенденції розвитку депозитних операцій «ПриватБанк» Електронне фахове видання: Ефективна економіка №6. 2021. 7 с. http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/3.pdf

48. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. Банківська система: навчальний посібник / за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів:

ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Blashchuk_Petyk_13_end.pdf

49. Мельничук Н. Ю., Ковальчук С. С. Депозитна діяльність банківських установ у контексті формування їхньої ресурсної бази. Науковий погляд: економіка та управління. 2020. № 1. С. 163–167.

50. Банківська система – на фінальному етапі очищення – НБУ. Finclub. URL: <https://finclub.net/ua/news/nbubankivska-systema-na-finalnomuetapi-ochyshchennia.html>

51. Білик О. І. Основні принципи формування заощаджень України доступу. URL: http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/863/3/2004_05.pdf

52. Депозитний портфель банків. Фінансовий клуб, 12 липня 2022 <https://finclub.net/ua/news/depozytnyi-portfel-bankiv-vyris-na-24-6-mlrd-hrn.html>

53. Депозити компаній у травні майже сягнули довоєнного рівня. Фінансовий клуб. 17 червня 2022 <https://finclub.net/ua/news/depozyty-kompanii-u-travni-maizhe-siahnuly-dovoiennoho-rivnia.html>

54. За 2023 рік депозити бізнесу і населення зросли на пів трильйона гривень. Фінансовий клуб, 12 січня 2024. <https://finclub.net/ua/news/za-2023-rik-depozyty-biznesa-i-naselennia-zrosly-na-pivtryliona-hryven.html>

55. Сайт МІНФІН. Нові ставки за депозитами та ліміти за картками: 10 січня 2023, <https://minfin.com.ua/ua/2023/01/10/98670307/>